

tizmom napolnjena srca svoja, za katerega presvitli rod bodimo vselej pripravljeni živeti in umreti, stati in pasti ter vse svoje imetje, blago, kri, življenje in premoženje za-nj darovati! Obnovimo mu vse to v teh slavnostnih dnevih z enako navdušenostjo pod prisego za prihodnje čase, kot bili so to naših starih pradedov dedje ravno danes pred 600 leti slovesno storili in kar se je tudi po njihovih vrednih naslednikih kot sveti testament do današnjega dne neprestano in zvesto držalo in izvrševalo.

Bog živi in ohrani nam presvitlega in premilostljivega Franca Josipa I.!

Bog živi in ohrani preslavni rod Habsburški na veke!

Bog živi in ohrani staroslavno in mogočno državo avstrijsko nerazrušeno in nepremagljivo do konca sveta!

Prem dne 10. julija 1883.

M. Rant.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ker se morebiti med spoštovanimi gospodi bralci „Novic“ nahaja kedo, ki imena in osode prevzvišenega gosp. kardinala Ledochowskija ne pozna natančno, naj vpletem kaj malega o njem med moje „Spomine“. On je Poljak (iz oddelka, ki spada k pruski državi), plemenitega (grofovskega) stanu, in je bil nadškof poznanski (Gnesen und Posen). Enako, kakor nam zgodovina pripoveduje, da so bili krščanski vojaki, ki so služili v rimljanski vojski, svojim cesarjem najbolj zvesti in vdani, akoravno so bili oni (cesarji) pagani, tako je bil tudi nadškof Ledochowski svojemu kralju, ki je luteranske vere, morebiti bolj, gotovo pa ne manj zvest podložnik, kakor kateri si bodi njegov dvornik. Toda: kot katoliški cerkveni knez imel je tudi dolžnosti proti svoji veri in sv. Cerkvi, in ker jih je zvesto spolnoval, prišel je na podlagi prusko-državnih, katoliški veri sovražnih postav pred sodbo, in v zapor. Celi dolgi dve leti preživel je v strogi ječi. Po zadobljeni prostosti prevzel je zopet vladanje svoje nadškofije; pa zdajci pokazala se je tudi nova nevarnost za njegovo prostost. Da bi se tej odtegnil, podal se je v Rim; toda tudi tam je bil še Prusom na poti dotlej, dokler ga niso vzeli sv. oče Leo XIII. kot gosta v svojo lastno hišo, v Vatikan. Pri njih biva še vedno.

Kakor sem bil tudi o svojem času že povedal, ozdravlja gosp. P. Benedičič papeževe Švicarje, to je, one slavnoznane, zveste in hrabre vojake, iz Švičarskega rojene, ki služijo že od nekdaj kot prostovoljna straža pri sv. Očetu. Po večem so ti nemščine zmožni. Tudi enemu gosp. kardinalovemu strežaju bil je enkrat gosp. Benedičič v boleznih na pomoč, in o tej priliki soznanil se je s tem slavnim gospodom, kateri je imel našega rojaka za Nemca. Ko je pa le-ta stopil to jutro s prošnjo pred kardinala, naj bi mu blagovolil podeliti vstopnico za avdijenco, mu on dobrovoljno reče: „Saj bodo danes edino le Slovani sprejeti od sv. Očeta!“ Ko mu g. P. Benedičič pové, da je tudi on Slovan, se kardinal neverjetno nasmehlja, ter ga poljski vpraša, od kod da je. Iz odgovora — se ve da slovenskega — da je Slovenec, od Ljubljane doma, je kardinal spoznal njegovo pravo narodnost, in mu tudi z veseljem lastnoročno napravil in podpisal vstopnico. (Ker je tedaj imel g. P. Benedičič

dva vstopna lista, potreboval pa je le enega, je onega s kardinalovim lastnoročnim podpisom meni dal v spomin, katerega še zdaj skrbno shranjujem.) Med tem se nas je bilo že obilo število romarjev sešlo pred Vatikanom, in jeli smo se podajati v znotranje prostore. Pri prvem vhodu stražilo je vojaštvo novo-italijansko, in že koj tukaj se je bilo treba opravičiti z vstopnicami. Pri drugem vhodu stali so na straži že papeževi Švicarji, ki so bili ta dan opravljeni v polni paradi. Mislim, da je tu pravi kraj, popisati nekoliko njihovo opravo, katera spominja nekoliko na čase srednjega veka. Hlače imajo zelo široke, ki se pa tik pod koleno popolnem zožijo, na pr. enako tako, kakor jih nosijo Bošnjaki. Zgornji del života pokriva nekaj jopič (Blouse). Oboja ta obleka je po celem životu dol rudeče-rumeno-črno progasta. Od kolen naprej dol imajo črno-rumeno progaste nogovice, na nogah pa starošegne čevlje. Na glavi nosijo čelado (Pikelhaube) z velikim belim žimnatim čopom. Kot orožje imajo čez pas pripeti meč, namestu puške pa starošegno sulico (Hellebarde). Poleg Švicarjev varuje Vatikan še trojna druga straža. Prva je „Guardia Palatina“, ki nosi dolge in široke rudeče hlače s širokim rumenim našivom (Porte) ob strani; zgornji život pokriva začrneli frak z zalimi rumenimi naramniki (Epaulette); na glavi nosijo nizko kapo (čako) s šibkim, visokim belim čopom na sprednji strani. Kot orožje služi jim puška z dolgim močnim bajonetom. — Druga straža je „Gendarme Pontificio“. Le-ti nosijo bele kratke hlače; škornje segajo jim čez kolena; zgornji del života pokriva začrneli frak, konec rokavov in za vratom belo opasan, enako imajo bele naramnike (Epaulette), in prsi okinčane z belimi vrvicami (Fangschnüre). Za oglavje imajo visoke kosmate kape, zelo enako take, kakor so jih nosili nekdanji avstrijski grenadirji. Okinčane so na levi strani ob sredi z rudečim čopom, od katerega se vije prek srede na desno stran bel vrvičast nakit. Za orožje imajo plitvo-zakrivljeno močno sabljo v železnih nožnicah (Schleppsäbel). Tretja straža imenuje se „Guardia Nobile“. Uže njeno ime, pa tudi obleka kaže neko posebno odličnost. Na glavi nosijo čelade (Helm) z naprej zakrivljenim grebenom, nekoliko enako našim dragoncem; na levi strani imajo belo-pernat čop, na zadnji strani čelade pa visi dolg črn konjski rep noter dol čez vrat, enako tako, kakor nam stari ljudje pripovedujejo, da so jih nosili nekdanji francoski konjiki (za čase prvega Napoleona), zarad česar jih je naš narod imenoval: „Reparji“. Rudeči frak je na ovratniku, na ramah, po vsem sprednjem delu prsi in konec rokavov bogato obšit z zlatimi olepšavami; enako jim sega tudi čez levo ramo in pod desno pazduho širok zlati pas. Tudi sablja visi jim na zlati porti. Hlače imajo bele, škornje segajo čez kolena; ostroge na petah pa kažejo, da so to papeževi konjiki in kakor sem zgorej omenil, nekaka papeževa častna straža.

(Dalje prihodnjič.)

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

V veliki zadregi smo, kje pričeti popis cesarjevega potovanja po Kranjskem, ker vredno popisati te veličastne, krasne, domoljubne praznike, trebalo bi spisati velike knjige. Da pa častiti naši bralci ne dobé popisa preveč razkosanega, omenjamo danes samo splošno, da se je potovanje cesarjevo počenši na krajni postaji v Terbojah dne 11. t. m., do izstopa iz Kranjske na Trbižu dne 17. t. m. vršilo v tako lepem redu, da je bilo

vse naše prebivalstvo tako navdušeno, tako srčno veselo, kakor še enacega ni bilo.

Sprejem cesarjev v Ljubljani, bivanje Njegovo v glavnem našem mestu, sprejem deputacij in posamesnih oseb, obiskovanje tukajšnjih zavodov, razstav, naprav itd. vse in povsod kazalo je živo skrb in zanimanje presvitlega cesarja za naše ljudstvo in deželo in njeno blagostanje, pričal je pa tudi vsak nagovor ali odgovor Njegovega Veličanstva ljubezen Njegovo do našega naroda. Nasproti pa tudi naš cesarju, domovini in Bogu zvesti narod ne bi bil mogel udanosti, zvestobe in ljubezni do presvitlega cesarja lepše in dostojnejše, ob enem pa bolj navdušeno izkazati, kakor je to storil pri tej lepi priliki in to enako pri vožnji cesarjevi v Ljubljano, iz Ljubljane v Idrijo, od tod v Postojno in nazaj v Ljubljano, ter dalje iz Ljubljane v Kamnik, Kranj, Lesce, Begnje in Bled pa iz Lesce naprej do Trbiža, kakor tudi pri bivanju Njegovega Veličanstva v posameznih krajih, izrekoma v Ljubljani.

Ljubljana izrekoma je bila tako praznično-krasno okinčana, da je prekosila sama sebe. Nadrobnosti popisavati pričnemo še le v prihodnjem listu, da pa vendar danes pričnemo z delom rečnega popisa, podamo tukaj adresu deželnega zbora kranjskega, katero je deželni zbor pod vodstvom dež. glavarja grofa Thurna po prečitani slovenskega in potem nemškega teksta izročil v krasnem zavitku podpisano po vseh deželnih poslancih dne 12. julija t. l. zjutraj ob 10. uri presvitlemu cesarju. Adresa se glasi:

„Vaše Veličanstvo, presvitli cesar in gospodar! Šest stoletij je minulo, odkar je kranjska dežela preslavni Habsburški rodovini prisegala udanost in zvestobo. Zgodovina spričuje, da se ta prisega nikdar ni prelomila, da se kranjska zvestoba nikdar ni majala. Možato so varovali naši predniki svojo besedo, po neštetihi bojiščih prelivali so kranjski sinovi svojo kri za dom in za vladarja. Vpričo Vašega Veličanstva obhaja sedaj narod po vsem Kranjskem šeststoletnico svojega združenja s presvitlo vladajočo dinastijo, da vnovič sijajno dokaže svojo neomahljivo zvestobo in iskreno udanost Vašemu Veličanstvu in presvitli cesarski rodovini. Milost Vašega Veličanstva podelila je vsem narodom prostranega cesarstva ustavne pravice in narodno ravnopravnost in s tem trdno poročstvo miru in blagostanja. Brezštevilne so tudi dobrote, za katere se kranjska dežela zahvaljuje neizmerni milosti in blagonaklonjenosti Vašega Veličanstva, da v imenu vse dežele izjavi čutila neomejene udanosti in neomahljive zvestobe ter svečano pred vsem svetom ponovi ono zgodovinsko prisego, s katero je kranjska dežela pred šestimi sto leti bila zavezana Vašim preslavnim prednikom. Vsemogočni Bog naj ohrani in utrdi to zvezo, preslavni cesarski rodovini v slavo, veliki Avstriji pa in vojvodini kranjski v srečo in blagoslov! Bog živi, Bog ohrani in blagoslovi Vaše Veličanstvo!“

(Dalje prihodnjič)

Potovanje cesarjevo na Štajarskem.

Deželni glavar štajarski pozdravil je v imenu deželnega zbora presvitlega cesarja s sledečim nagovorom:

„Veličanstvo! Šest sto let je preteklo zdaj, kar je Vašega Veličanstva prevzvišeni praded, cesar Rudolf I., v navzočnosti cesarstvenih knezov in zastopnikov avstrijskih in štajarskih stanov v državnem zboru v Avgsburgu podaril svojima sinoma Albrehtu in Rudolfu babenberške dežele, 1. junija 1883. pa v Rheinfeldu po prošnji stanov izročil vladanje teh dežel svojemu staršemu sinu Albrehtu.

S tem se je storil konec brezpostavnim razmeram, ko se je gospodarstvo čez našo deželo pripoznavalo zdaj kralju ogerskemu, zdaj českemu. Od te dōbe je Štajarska pod vladu Habsburžanov. Akoravno v tem prepripi niso bili prereditki, so deželni gospodarji vendar ohranili svojo gospodarsko moč. Ta moč deželnih knezov se je skazala posebno v tistem času, od katerega so bili vsi narodi avstrijski podložni le enemu knezu rodovine Vaše. Vašega Veličanstva slavni pradedi ustanovili so, podprti po več previdnih diplomatih, polagoma edinost v vojni, upravi in postavodajstvu, ki se je raztezalo skoro na vse zadeve, katere morejo vstanoviti blagor narodov, dokler ni slednjič Vaše Veličanstvo, visoko milostljivo podelivši ustavo in temeljne državne postavne, moči in svetlosti cesarstva dalo postavne, vse slučajnosti presega-joče podlage. Štajarec je v korist in ohranjenje vsega cesarstva daroval premoženje in kri, saj vé, kako je v tej srčni zvezi zavarovana varnost dežele, blagostanje njenih prebivalcev in vsak kulturni napredek. Zato naj dovoli Vaše Veličanstvo, da v imenu deželnega zbora štajarskega ob 600letnici, kar je združena dežela z Najvišjo Vašo cesarsko hišo, vedno skazovana čutja zvestobe in udanosti dežele Najvišji dinastiji in posebno svetli osebi Vašega Veličanstva tu izrazim z najponižnejšim poklonenjem. Bog ohrani, varuj in blagoslovi Vaše Veličanstvo in Vašo cesarsko hišo!“

Cesar so odgovorili na to:

„Pogled v preteklost našo, v šest stoletij prisrčne edinosti med knezom in narodom, ima za oba veliko vzvišenega in tako se danes zagotovljenje udanosti po štajarskem deželnem zboru v mojem srcu odmeva dvojno živo. Sprejmite za ponovljeno poklonenje moje prisrčno zahvalo in izraz moje gotove nade, da vez, ki veže mojo hišo s Štajarsko uže več stoletij, bo trdno vezala oba za večne čase.“

Vodja (rektor) Karl-Francovega vseučilišča je govoril tako:

„Vaše c. kr. apostoljsko Veličanstvo! Najmilostljivejši Gospod! Akademski senat graškega vseučilišča dovoljuje si najspoštljivejše pozdraviti Vaše Veličanstvo in uže danes zahvaliti se za odlikovanje, katero je Vaše Veličanstvo temu vseučilišču in na novo sozidanim zavodom naklonilo po Svojem Najvišem obiskanju. Tisti na moč veseli povod, ki je napotil Vaše Veličanstvo, za nekaj časa preložiti najvišji svoj dvor sem k nam, bil je za tukajšnji akademski senat dovoljna, z veseljem poprijeta prilika, Vašemu Veličanstvu, vzvišenemu naklonjencu in varovalcu našega vseučilišča, in vsi presvitli hiši vladarski skazati svoj uklon. V to svrhu sklenil je adresu, ki izraža čutja, s katerimi se vdeležuje današnje deželne slavnosti; Vaše Veličanstvo je milostno dovolilo, da se ta адреса sme Vam samim izročiti. Tudi zato izreka akademski senat Vašemu Veličanstvu svojo najspoštljivejšo zahvalo. Vaše Veličanstvo naj toraj blagovoli milostljivo sprejeti to adresu iz moje roke.“

Odgovor cesarjev je bil ta:

„Z radostjo sprejemem adresu, katero mi podaja zastop Karl-Francovega vseučilišča ob praznovanju šeststoletne zveze dežele štajarske z mojo hišo. Prepričan, da poklicani nositelji učenosti si bodo vedno prizadevali, z mišljenjem, vednostjo, podukom in izgledom vplivati na prihodnje zarode, dam akademskemu senatu zagotovilo, da temu vseučilišču ostane moja naklonjenost neprenehoma ohranjena. Veseli me, da morem dostaviti, da v dosedanem prizadevanju na polji duševnega delovanja vidim eno poročstvo več za uspešno ohranjenje zavoda, čegar prihodnost mi je tako zelo pri srci.“

Mlekarske zadeve.

(Dalje.)

Občni zbor.

§. 13.

Občni zbor ima sklicati predsednik. Vsaj tistim udom, ki to izrečno zahtevajo, se morajo povabila pismeno razpošiljati, in to vsaj dva dni pred zborom točkami vred, o katerih se bo razgovarjalo in sklepalo (dnevni red).

Praviloma se skliče občni zbor prej, ko se začne delovanje z mlekom, in zopet, kedar se to konča. V prvem zboru se odloči način in začetek delovanja z mlekom, v poslednjem se položé računi, izvolita se dva preglednika teh računov, in če je ena letna dōba končala, izvoli se nov odbor.

Izvanredni občni zbor se sme sklicati, kedar predsednik vidi, da je to potrebno, kedar odbor to tirja in poda pisani dnevni red, ali če od njega vsaj tretjina društvenikov zahteva sklicanje občnega zbora. Če tega ne stori predsednik v osmih dneh, sme ta tretjina imenovati svojega starosto, kateri skliče zbor in je tudi predsednik zboru v tej seji.

Kdor v občni zbor po predpisih teh pravil poklican ne pride sam ali ne pošlje, ako je sam veljavno zadržan, zavednega namestnika, plača gold. kr. denarne globe, ki se mu kar pri sklepnem računu na korist družbe od njegovega imetka odtrga.

O glasovanji in sklepanji.

§. 14.

Pri glasovanji ima vsak društvenik le en glas in te pravice glasovanja ne more prepustiti nikomur drugemu. Glasuje se navadno s tem, da se roka vzdigne. Le kedar gré za to, da se ima kak društvenik izključiti ali ne, mora se tajno po listih glasovati. Vsakokrat odloči nadpolovična večina glasov prišlih društvenikov.

§. 15.

Le kedar gré za to, da se te pravila prenaredé, ali da se jim kaj dostavi, morate pričujoči biti vsaj dve tretjini vseh društvenikov in morate zopet dve tretjini glasovati za prenaredbo ali dostavek, da sklep obveljá. Če niste prišli potrebni dve tretjini, treba je zbor sklicati še enkrat v osmih dnevih, da se reši dnevni red. Pri tem drugem zborovanji odloči nadpolovična večina pričujočih udov.

§. 16.

O sejah zapiše oskrbnik zapisnik, katerega podpišejo on, predsednik in še eden društvenikov potem, ko se je prebral in potrdil.

§. 17.

Občni zbor sme sklepati o vseh društvenih zadevah, ki niso izrekoma prepuščene odboru v sklepanje.

O prejemu in izstopu društvenikov.

§. 18.

Ud tega društva postane tisti, ki zastran pristopa svojo resnično voljo naznani ter lastnoročno podpiše ta pravila, ali podá od njega podpisano pismo prošnjo, da hoče v društvo stopiti in ga odbor sprejme kot uda. Kdor ne zna pisati, mora križ predstaviti in zraven se morete dve priči podpisati. Kogar ni odbor sprejel, ima pravico sklicati se na občni zbor.

§. 19.

Ud tudi postane, kdor kupi od družega društveni delež; vendar mora odbor, oziroma občni zbor, to dovoliti.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske izkušnje.

Mravljišča pokončevati.

Po travnikih, na gredah in tik mladega drevja so mravljišča zeló nadležna in posebno bolj žlahnemu drevju škodljiva. Priporočali so se uže vsakovrstni pripomočki zoper nje; danes podamo svojim bralcem še en tak pripomoček, ki se lahko poskusi brez zaprek. „Oest. L. W.“ priporoča, po mravljišči potresti nekoliko navadne solí, in ako je vreme suho, politi jo z vodo. — Pravijo, da za solijo popusté mravljinci mravljišče svoje, ki se prej niso zbalí ne olja ne špirita (vinskega cveta).

Meso obvarovati, da se ne spridi.

List „Techniker“ priporoča sledeče: Vzame se nekaj železnega pilenja, katero mora biti snažno in brez prahu, na to vlije se čista zavreta voda; v vodo dene se frišno meso tako, da stoji voda čez meso. Da se pristop zraka še bolj zapre, vlije se vrh vode še olja toliko, da vrh pokrije. Ako se hoče meso vzeti iz vode, nagne se samo posoda, da olje odteče in potem se meso po volji odvzame.

Surovo maslo dolgo frišno ohraniti,

priporoča se skuhati dobro soljene vode; ko se ohladi, dene se vá-njo surovo maslo, tako, da voda čez-nj stoji, in maslo je za dolgo dobro shranjeno.

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

Podajmo se pri začetku popisa tje, kjer je presvitli cesar v sredi slovenske zemlje in slovenskega ljudstva dospel do meje kranjske pri Zidanem Mostu.

Na Zidan Most dospel je presvitli cesar dne 11. julija ob pol 2. popoldne.

Tù ga je pričakovalo brezštevilno ljudstvo, šolska mladina z učitelji in duhovniki. Ko so potihnili gromoviti živio-klici, zapela je šolska mladina cesarsko pesem. Presvitlega cesarja pozdravil je župan loški, gospod Lenček pa v imenu deputacij kmetijskih občin Ševnica, Brežice in Kozje s sledečim nagovorom:

„Vaše cesarsko kraljevo apostolsko Veličanstvo, presvitli cesar! Kmetiške občine sodnijskih okrajev Ševnica, Brežice in Kozje, danes tù zastopane v spomin 600letnega združenja Štajarske pod veleslavno Habsburško hišo, v znožje Vašemu Veličanstvu položim svoje najponižnejše čestitanje.

Srca se nam radujejo, da je tudi nam slovenskim kmetom prilika dana, Vašemu apostolskemu Veličanstvu osebno zahvaliti se za očetovsko skrb proti vsem avstrijskim državljanom ter iskreno ljubezen, ponižno udanost, trdno in nerazrušljivo zvestobo do Vašega Veličanstva presvete osebe, do slavne Habsburške hiše.

Bog živi, Bog ohrani nam predobrega očeta in cesarja; Bog živi, ohrani, proslavi hišo Habsburško tudi v bodočih stoletjih. Živio!“

Na to odmevali so živio-klici, da je odmevalo od gorovja, presvitli cesar pa so slovensko odgovorili: „Lepo se zahvaljujem“ in dostavijo, da so prepri-

čani zvestobe prebivalstva tega kraja in da jih veseli sprejeti zastopnike tega prebivalstva.

Potem so presvitli cesar nagovorili posamezne ude deputacij.

Na vseh slednjih postajah in ob prehodih železničnih bilo je vse polno ljudstva, in povsod so cesarja sprejemali živio-klici in strel topov.

Uradni sprejem presvitlega cesarja v imenu dežele kranjske pa je bil v Trbovljah.

Na mejo Kranjske v Trbovlje podali so se presvitlemu cesarju naproti deželni predsednik baron Andrej Winkler in ž njim gg. okrajna glavarja grof Pače in Grilj. — Tudi je pričakoval tukaj na meji med Štajarsko in Kranjsko presvitlega cesarja deželni odbor štajarski s svojim deželnim glavarjem. Cesar sprejel je deželnega predsednika barona Winklerja, potem je sprejel k slovesnem poklonu deželni odbor štajarski, potem pa se je podal v trboveljski premognik, je ogledal bolnišnico in potem se je vpričo cesarja razstrelila velika, na površji stoječa stena premoga. Ves kraj bil je bogato okinčan z zastavami in presvitli cesar zanimali so se živo za vse, kar se jim je razkazovalo.

V Zagorji pričakovalo je presvitlega cesarja veliko ljudstva, duhovščina in šolska mladina; enako bilo je na vseh daljnih postajah.

Pomudili so se presvitli cesar zopet v Litiji, kjer je bil sprejem zopet sijajen. Pozdrav slovenski govoril je župan gospod Alojzij Kobler tako-le:

„Vaše Veličanstvo! Srčno se raduje litijski okraj, kakor cela Kranjska Vašega prihoda, ker ima priliko pokazati Vam svojo trdno udanost, zahvaliti se za neštivilne dobrote in ponoviti prisego zvestobe, ki so jo storili pred 600 leti naši dedi Vašim slavnim prednikom. Vsi goreče prosimo večnega Boga, naj Vas ohrani še mnogo let, naj Vam dá zdravje in srečo. Bog živi našega presvitlega cesarja!“

Presvitli cesar vprašali so potem g. Koblerja, ali uže dolgo županuje in več družega, enako tudi častito duhovščino. — Ko so zagledali kneza Ernsta Windischgrätza s kneginjo in princesinjo, podali so se naravnost k njemu in sprejeli lep šop iz rok male princesinje, podali roko kneginji in pozdravili kneza Ernsta in navzočega njegovega brata.

Z brezkončnimi živio-klici odpeljal se je potem vlak dalje in bil enako živahno pozdravljan na postajah do Ljubljane.

Med tem vrelo je v Ljubljano domačega in vnanjega ljudstva brez števila, ceste bile so polne praznično oblečenih ljudi, čitalnična, pevska in požarna društva iz vseh mest in krajev dežele vrela so skupaj deloma peš ali na vozéh; železnični vlaki pa so dovažali od vseh krajev po toliko ljudstva, da se je povsod trlo. Izmed odličnejših gostov pozdravljali smo uže v torek njegovo ekscelenco gosp. grofa Hohenwarta. — Okoli 2. ure popoldne dospel je nekoliko zakasnen poštni vlak, ki je pripeljal gospoda ministerskega predsednika grofa Taaffe-a. Na kolodvoru pozdravil ga je namesto med tem v Trbovlje odšlega gospoda deželnega predsednika deželne vlade svetovalec grof Chorinsky, mestni župan in veliko število deželnih poslancev. Gospod ministerski predsednik bil je, akoravno vtrujen od potovanja, prav vesel; nagovoril je skoraj vse poslance, posebno še bolj znane mu državne poslance, Grasselli-a, Kluna in dr. Poklukarja. Formalno predstavljeni pa so mu bili potem koj v čakalnici kolodvora najprej vsi navzoči deželni poslanci, potem pa navzoči c. k. uradniki.

Za dobro uro kasneje dospel je z Rudolfovo železnico poljedelski minister grof Falkenhayn, pripeljavši se s Koroške, kjer je ogledaval nove naprave zoper povodnji.

Pričakoval ga je zopet grof Chorinsky, gozdni nadzornik Gol, nadalje načelnik močvirskega odbora dr. Kosler, nadalje dr. Poklukar in Luka Robič tudi v imenu kmetijske družbe. Med tem se je gosteje in gosteje nabiralo ljudstva, društev, straž, učencev, vojaštva in uradov na kolodvoru in pred kolodvorom, po vsi dunajski in poštni cesti, v zvezdi in tje do cesarskega dvora.

Deželni glavar z odborniki, mestni župan in odborniki, knezoškof z duhovščino in štirideset belo oblečenih gospic, na čelu njim baronica Marija Winklerjeva, z vojaštvom, uradi in železniškimi uradniki pričakovali so presvitlega cesarja na kolodvoru ljubljanskem.

Tukaj pozdravil je presvitlega cesarja v imenu dežele kranjske deželni glavar grof Thurn s sledečim govorom:

„Vaše Veličanstvo! Premilostljivi cesar in gospod! Vojvodina kranjska zmiraj zvesta z povzdignjenimi čutili, da vidi spolnjeno svojo najiskrenejšo in ob enem najponosnejšo željo v premilostivem obiskani svojega ljubljene cesarja, pozdravlja Vaše Veličanstvo na svojih tleh. V tem trenutku vriskajoče navdušenje pregibava vse vrste prebivalstva, v veseli vznudenosti bije srce vsacega Kranjca.“

Deželni odbor bliža se z največo udanostjo kot glasnik teh čutil in kliče Vašemu Veličanstvu iz najzvestejega srca: Dobro došli na Kranjskem (ponovi slovensko: Dobro došli na Kranjskem). Naj vesele izjave, katere se bodo Vašemu Veličanstvu pripravljale, sijajno pa srčno v Vašem Veličanstvu zbudé in vtrjujejo prepričanje, da je marsikateri Vaših narodov bogatejši, nobeden pa zvestejši in svojemu cesarju bolj vdan, kakor ljudstvo kranjsko.“

Presvitli cesar so odgovorili:

„Srčno me veseli, da zamorem izpolniti željo Moje verne vojvodine kranjske ter vdeležiti se slavnosti, katera ima za deželo kakor tudi za Me in Mojo hišo enako visok pomen. Zahvalujem se Vam, gospoda, za Vaš presrčen pozdrav. Bodite prepričani, da bom predstoječe slavnostne dni rad bival med Vami ter da se bodem dobro počutil v sredi Mojih zvestih Kranjcev.“

V imenu mesta ljubljanskega pozdravil je župan Grasselli presvitlega cesarja s sledečim nagovorom:

„Z nepopisljivo radostjo je Ljubljana pričakovala današnji dan, ki ji izpolni dolgo gojeno vročo željo. Po mnogih letih zopet presvitlega nam cesarja in gospodarja prihod osrečuje verno-udano glavno mesto verno-udane dežele kranjske.“

(Nemško nadaljuje pa tako:)

„Veselo razburjeno čaka ljubljansko, zmiraj zvesto prebivalstvo v praznično okinčanih mestnih cestah, da z glasnim vsklikovanjem pokaže svojo neomejeno udanost do ljubljene gospodarja dežele. Najzvesteje udani mestni zbor ljubljanski Vašemu Veličanstvu na podnožje poklada prvi najspoštlivejši pozdrav mesta z besedami, ki so v tem slovesnem trenutku na jeziku vseh: Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo! Bog blagoslovi ta dan!“

Presvitli cesar so odgovorili tako-le:

„Z veseljem opazujem, da Ljubljana tekmuje z deželo, kako bi dostojno praznovala bodočo redko slavnost. Sprejmite moje priznanje in zahvalo za srčni pozdrav, s katerim me sprejemate in katerega Vam vračam z zagotovilom, da sem v resnici vesel dokazov domoljubne gorečnosti meščanov moje zveste deželne prestolnice, katere blagostanje mi je tako zelo pri srcu.“

Po teh pozdravih predstavili so se presvitlemu cesarju navzoči dostojanstveniki, katere so cesar vljudno pozdravili, potem so si ogledali častno kompanijo domačega polka, potem pa so po sprejetem rumeno-črnem

šopu, katerega jim je podala gospica baronica Winklerjeva kot načelnica 40 belo oblečenih ljubljanskih gospic, spremljanih po gospej Murnikovi.

Ko so se pa potem presvitli cesar na vnanjih vratih ljubljanskega kolodvora pokazali, pozdravljalo je tam brezštevilno navzoče ljudstvo cesarja z živio-klici brez konca in kraja, in tako je šlo skozi po vseh cestah do cesarjevega deželnega dvora v gosposki ulici.

Pred cesarjevim vozom vozil se je mestni župan kot kučigazda, za cesarjem spremstvo Njihovo.

Pred vhodom gledališkim stopili so cesar z voza in šli urnih stopinj h kompaniji Kuhnovec, ki so bili z godbo vred v vrsto postavljeni ob zidu dvorskega vrta, po ogledu vrnili so se nazaj k vhodu gledališča in gledali tam memo gredočo kompanijo. Od tod šli so peš v dvor, pred katerem so jih pričakovali deželni poslanci, trgovinska zbornica, uradnike, različnih društev zastopi in dostojanstveniki, med njimi tajni svetnik grof Hohenwart, general konjikov knez Windischgrätz itd. Presvitli cesar nagovorili so nekatere, potem pa so se podali v stanovanje v 2. nadstropje, ura bila je $\frac{1}{2}$ 6; potrebovali so tedaj od kolodvora do tje skoraj $\frac{3}{4}$ ure.

Ob 6. uri bil je obed pri cesarji, kamor so bili vabljeni: oba ministra grof Taaffe in Falkenhayn, baron Kuhn, dež. predsednik baron Winkler, knezoškof Pogačar, prošt Zupan, kanonik Pavker, dež. glavar grof Thurn, župan Grasselli, trgovinske zbornice predsednik Kušar, dvorni svetnik Stummer, oba generaladjutanta cesarjeva Mondel in Popp, grof Chorinsky in skoraj vsi opozicijski deželni poslanci.

Med obedom godla je vojaška godba domačega polka Kuhnovega.

Zvečer prvega cesarjevega dneva bila je velikanska bakljada s prepevanjem.

V ta namen zbirala so se vsa dotična čitalnična, bralna in pevska društva, požarne, mestne in veteranske straže, dijaki srednjih šol, „Sokol“ itd. pred nekdanjo hranilnico na Franc Jožefovem trgu. Zbrani odšli so skoz Vodnikove ulice, šolski drevored čez frančiškanski most, po Slonovih ulicah, memo novo zidanih hiš in po poštnih ulicah na narodni trg pred dvor. Sprevod imel je razun društvenih godeb dve vojaški godbi.

Ob prihodu bakljade podali so se presvitli cesar na dvorni vrt in so tam s svojim spremstvom pri odprtih vrtnih vratih gledali bakljado in poslušali prepevanje. Z bakljami prišlo je okoli 1500 ljudi, prišedši pred cesarjev vrt, napravili so baklonosci štirioglat oklep krog godeb in pevcev.

Pevci čitalnic peli so Gregorčičevo kantato, katero je vglasbil Vilhar, pod vodstvom g. V. Valente; tenor-solo pel je gosp. J. Meden. — Pevci filharmoničnega društva peli so Nedvedov zbor „Mein Oesterreich“. — Po petji podali so se presvitli cesar sami v sredo pevcev in nagovorili in pohvalili petje in pevovodje, posebej še tudi petje in glas gosp. Medena.

Gromoviti živio-klici doneli so po vsem trgu, in še le, ko so se cesar vrnili v svoje stanovanje, odrinil je velikanski sprevod baklonoscev memo realke po Emonski in Cojzovi cesti čez Št. Jakobski most in Stari trg in po velikem trgu zopet na Franc Jožefov trg, kjer se je sprevod zopet razšel. — Vsi, ki so gledali lepo bakljado in večernico, trdijo, da v Ljubljani še kaj tacega ni bilo.

S tem bil je sklenjen dan prihoda cesarjevega v Ljubljano 11. dan julija.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

Nikder ni ustavljalo se národa toliko, kolikor pred prodajalnico z obrazi v St... domu. Ta prodajalnica je kazala čudovitih reči razno zmés: največ je bilo z oljnatimi barvami naobraženih podob, natrtih s temno zelenim lakom v temno-žoltih pozlačenih okvirih. Zima z belim drevjem, popolnem rudeč zahod, podoben žaru o požaru, Flamski kmet z lulo in krive roke, — zemljak, podobnejši petelinu v manšetah, nego kakemu človeku — takovi so bili njih predmeti. Pritekniti moramo k temu nekoliko vrezljin: podobo Hozreva-Mirze z jančijo čapko, podobe nekovi generalov s trioglatimi klobuki in krivih nosov. Poleg tega so take prodajalnice vrata ovešena z množino del, natisnjenih z vrezljanimi deskami*) na velikih listih, ki pričajo ruskega naroda nadarjenost. Na enem je bila carica Miliktrisa Kirbitjevna, na enem je bilo mesto Jeruzalem, ko je po domeh in cerkvah ljubovoljno razlivala se mu rudeča barva in zasela kos zemlje, pa v rokavicah dva ruska kmeta o molitvi. Kupca imajo navadno malo ti izdelki, a gledalcev mnogo. Nekov nemaren sluga véno zije pred njimi in v roci drži posodo z obedom, nese ga iz gostilnice svojemu gospodu, ki gotovo ne bode jedel prevroče juhe. Pred njimi véno v plašči stoji vojščak, ta dobičkarski vitez, ki prodaja dva peresna nožka; stokajoča tržica s košaro, napolnjeno s črevlji. Vsak je po svoje razvnet: zemljaki po navadi kažó s prsti; vitezi gledajo važno; mladi sluge in rokodelski učenci se smeja in drug drugemu primerjajo namalanim spakam (karikaturam); stari sluge v frizovih**) plaščih gledajo le za tega dél, da malo pazijó kdé; a trgovke, mlade ruske žene po nagonu hité lê-sem, zato, da bi slišale, o čem govori národ in da vidijo to, kar sam gleda.

Te trenutke je nehoté pred prodajalnico ustavil se mimo prišli mladi umetelnik Cartkov. Stari plašč in negizdava obleka je pričala, da je človek, ki je samega sebe zaprl, ter izročil se svojemu trudu, da ne utegne na skrbi imeti svojega oblačila, ki je mlademu svetu nekova tajnostna vaba. Vstopil se je pred prodajalnico in iz početka skrivaj smijal se tem spakastim obrazom. Napósled je nehoté jel premišljati in umil je to, komu bi potrebni bili taki izdelki. Ker je ruski národ gledal Jeruzalema Lazareviča, Fomo in Eremo,***)) to ni zdelo se mu nič čudnega; naobraženi predmeti so ljudém bili jako po godu in razumljivi; ali kdé so kupci teh pisanih, omazano oljnatih proizvodov? — komu so potrebni ti rudeči in modri krajeliki, ti Flamski zemljani? — Podoba je kazala, da to nikakor niso kakega mladega samouka izdelki — sicer bi se bil poleg vse nečutstvene „karikaturnosti“ v celoti javil nekov oster zagon. Ali tù je vidna bila prosta topomnost, slaba, medla nadarjenost, stala je samobitno v vrsti z umetelnostimi, da-si je spadala med nizko rokodelstvo, — nadarjenost, ki je bila véna svojemu poklicu in ki je svoje rokodelstvo prenesla v umetelnost. Pa te barve, ta kakovost, ta temu vikla roka, pristojnejša grobo zgo-

*) Take deske, rekajo jim lubočke, izdelujó navadni ljudje in tiskajo z njimi vsakojake obraze.

**) Volnena tkanina — podobna suknu.

***)) To so Rusom sploh znane osebe iz národnih povesti.

planini pravico in tudi dolžnost, po hišah in stanéh mlekoskladavcev mlečno posodo pregledovati; kjer je mlekariji škodljivo snažnost našel, nemudoma predniku naznaniti, ki ima z mlekopreglednikoma vred pravico in dolžnost, zadevnega mlekoskladavca po manjši ali večji malomarnosti kaznovati z globo 2—10 gold. a. v., kateri globni znesek se mu konec mlekarske dobe kar pri izplačevanju mleka brez daljnega razgovora odšteti smé.

Ker se mora mleko vselej koj po molži društvu oddati, je samo po sebi umljivo, da se zvečeršnja molža še le z zjutranjo vkup nositi ne sme, kar je tedaj ostro prepovedano ter se tudi kaznovati more z globo od 2 do 10 gold. a. v.

Vsacemu mlekoskladavcu je prepovedano, dati sirarju kak poseben dar, kakor tudi ne sme s siratko napajati tistih krav, katerih mleko v sirarijo nosi. Ali sme mlekoskladavec teleta jemati na rejo ali kaj mleka prodati, je odvisno od dovoljenja odbora, oziroma občnega zbora.

§. 25.

Prepozno prinešeno mleko sme mlekar ali pričujoč odbornik zavrniti, če skladavec ne plača globe od odbora za liter odmerjene. Če se to ponovi, ima zamudivec od odbora ali od občnega zbora odločeno odškodbo plačati. Če tega prostovoljno ne stori, mora ga predsednik tožiti pri sodnji.

§. 26.

Ne sme se na nikak način prinašati nečisto in nezdravo mleko. Za nečisto in nezdravo velja mleko: a) katero se prinese v nečisti posodi; b) od krav, ki so na vimenu ali sploh bolne; c) od krav, ki so še le pred osem dnevi stvorile, ali, ki imajo uže v šestih tednih stvoriti; d) mleko, ki se je izven pravega in rednega zjutranjega in zvečernega časa pomolzlo; e) mleko od krav, ki so od sejma prišle, ali ki se niso zaporedoma molzle, ali od taci, ki se enkrat na dan molzejo; f) sploh vsako mleko, ki ni, bodi si v katerem koli obziru, pravilno (normalno); tudi prerediti in premalo tolsto mleko.

Preredito mleko je tisto, katerega svojstvena (specifična) teža pri gorkoti 12 stopinj R. z Müllerjevim gostomerom merjena ne doseže 29 stopinj (1.029). Premalo tolsto je pa mleko, ako se 19—24 ur smetaní in pri 8—12 stopinj R. dá po Chevaliere-ovem gostomeru merjeno manj kot 10 odstotkov smetane.

§. 27.

Če je skladavec v §. 26. omenjeno mleko društvu prinašal, pa tega ni naznanil mlekarju ali odboru, mora vse zaradi njega poškodovane izdelke prevzeti za tisto ceno, po kateri se prodajajo drugi dobri izdelki.

Mešano, prenačeno ali ponarejeno mleko.

§. 28.

Tako mleko je vsako, katero je skladavec nalašč in v škodo društva prenačeno, na pr. katero je posnel, z vodo pomešal ali kakor koli predrugačil, da mleko njegovih krav ni navadno. Če se po preiskavi poizvé, da je kak skladavec tako mleko društvu poslal in oddal, ima občni zbor pravico se odškodovati s tem, da si brez kacega plačila prilasti vse njegove društvene deleže in vse mleko, kar ga je uže oddal. V posebnih razmerah sme ga vrh tega še posebej obsoditi v globo desetih do tridesetih forintov a. v. Ako je ta skladavec društvenik

brez deleža ali zakupojemnik, ne zgubi samo vse mleko, kar ga je dal, temuč društvo ga sme obsoditi tudi v globo petdesetih do sto forintov a. v.

(Konec prihodnjič.)

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

Drugi dan.

(Dalje.)

Po znanem dnevnem redu pričelo se je ob 3. uri popoldne (12. dne julija). Najvišje ogledovanje.

Prebivalstva domačega in unanjega bilo je po vseh ulicah in trgih, posebno pa tam, kjer se je pričakovalo, da pridejo presvitli cesar, vse natlačeno, ker vsak hotel je videti še enkrat presvitlega cesarja.

Najvišje ogledovanje pričelo se je s kulturno-zgodovinsko razstavo v poslopji realke tikoma za cesarskim dvorom.

Natanko ob 3. uri pripeljali so se presvitli cesar s spremstvom, med tem posebno z gospodom ministerskim predsednikom grofom Taaffejem in deželnim predsednikom baronom Winklerjem. — Na vhodu sprejel jih je odbor za razstavo z gosp. načelnikom L. Bürgerjem in njegovim namestnikom J. Murnikom na čelu, poleg odbora pa učiteljstvo realke.

Presvitli cesar podali so se najprej v prazgodovinski, posebno zanimivi oddelek razstave, v katerem je na drobno razkazaval muzejski kustos gosp. K. Dežman.

Od tod podali so se presvitli cesar v druge, lepo vredjene in v resnici nepričakovano zanimive oddelke, prvi oddelek s podobami, dalje starinsko orožje, posebno spominjki iz turških vojsk, nadalje starinsko pohištvo, zbirke starozanimivih knjig, nadalje starinski, dragoceni cerkveni paramenti, kelihi, monstrance, ciborji, pokalčki, škofovske in opatovske palice, na kratko, vse, kar se nahaja v naših različnih cerkvah lepega, dragocene in zanimivega.

Po tem pridejo na vrsto izdelki naše hišne obrtnije; med temi v prvi vrsti čipkarski izdelki pridnih ženskih rok iz Idrije, Žirov, Gorij, iz nunskih samostanov v Ljubljani in Škofji Loki, iz javnih in privatnih šol za ženska dela, dalje ženska pletarska dela vsake vrste, v resnici lepo izdelana in okusno uvrstena, tako da se tudi človek, kateri se sicer ne briga za dela te vrste, rad pomudi tukaj po cele ure.

Na dalje sledijo slamnati, leseni izdelki in oni iz žime in ščetin, tukaj vidimo tedaj vsakovrstne slamnike iz kamniškega okraja, sita in žimo s Stražišča, bohinjsko, ribniško, rakitenjsko in drugo leseno (suho) robo. Se ve, da je tukaj, kakor pri vseh te vrste razstavah glavni zastopnik te vrste blaga stara in daleč okrog tudi čez meje naše dežele dobro znana in spoštovana firma gosp. Miha Pakič v Ljubljani, za druge vrste domačih izdelkov pa čislana in zaslužena firma Vaso Petričič.

Dalje sledijo izdelki še mlade kočevske šole za rezljanje lesenin, lončarski izdelki in pa pridelki naših domačih rudnikov s prav zanimivimi izdelki in obrisi.

V tej zadevi priporočamo v pregled prav zanimivi katalog te razstave.

Vse omenjene oddelke ogledovali so presvitli cesar zadovoljni in s pohvalo lepega vredjenja in zanimivosti razstavljenih reči. Razkazovali so posamezne reči gospodje odborniki, posebno gosp. J. Murnik, ki si je posebno veliko prizadeval zbrati za razstavo vse zanimive reči in ki jih je tudi po svoji znani spretnosti iz-

gledno vredil. Presvitli cesar popraševali so po nadrobnostih pri bolj zanimivih predmetih, osrečili so pa tudi posamezne razstavljalce z nagovori in vprašanji gledé njihove obrtnije, tako so na pr. nadrobno izpraševali gosp. Pakiča, kje se izdelujejo leseni izdelki, kam se jih največ spečá, ali gré kupčija sploh dobro. In tako so se zanimali pri vsakem oddelku za vse nadrobnosti in razmere in z gorko pohvalo zapustili so zanimivo razstavo.

Od tod podali so se v razne oddelke realke, kjer so bili zbrani učenci in učitelji, in tudi tukaj zanimali so se presvitli cesar za nadrobnosti podučevanja. Konečno zapeli so v lepo okinčani dvorani zbrani učenci slavnostno slovensko pesem in potem so se poslovili presvitli cesar ter se odpeljali s spremstvom v kmetijsko razstavo. Kakor povsod po mestu, vozil se je pred njimi mestni župan in pri vhodu pričakoval je cesarja: poljedelski minister grof Falkenhayn, odbor kmetijske družbe s predsednikom baronom Wurzbachom in zastopniki vlade.

Po kratkem nagovoru predsednika kmetijske družbe podali so se presvitli cesar koj na desni oddelek razstave, kjer je bilo razstavljeno precejšnje število lepe goveje živine. Oglašanih bilo je 60 krav, 30 telic, 20 bikov in 10 pitanih volov. Izostalo je osem glav.

Kakor naravno, poslali so največ živine v razstavo živinorejci iz bližine ljubljanske, deloma zato, ker je dolgo prepeljavanje ali prevažanje živine težavno, zamudno, drago in tudi živini škodljivo, drugič pa tudi zato, ker so drugi okraji uže imeli svoje bolj bližnje živinske razstave, namreč v prvi vrsti Novo mesto, po tem Postojna in konečno Kranj, pri katerih razstavah je šlo v prvi vrsti za to, prepričati se o stanu živinoreje onih okrajev. Pa vendar je tudi v letošnjo razstavo prišlo več živine iz daljnih okrajev, izrekoma došlo je obilno število iz okraja kamniškega, tudi iz kranjskega, pa tudi iz oddaljenih okrajev: krškega, radoljskega in postojnskega je došlo po več ali manj glav, tako da bi se več vdeležbe le tedaj moglo pričakovati, ako bi število za živino sploh ne bilo omejeno, kar se je pa pri tej razstavi omejilo samo po nagloma in vendar dostojno preskrbljenem poslopji.

Tudi razstava strojev, pokušalnica in mlekarska zadruga bila je lepo vredjena.

Presvitli cesar ogledali so si prav na drobno vso kmetijsko razstavo. Pri razstavljeni govedini popraševali so po plemenu živine, po gospodarju, nadalje, katero pleme se v deželi najbolj obnaša, ali si priskrbujejo tudi mali posestniki govedi boljših plemen itd.; ogledali so si prav natanko razstavljeno živino, postavši skoraj pri vsaki drugi ali tretji. Nadrobnosti o tem razlagala sta gospoda Jos. Sevnik in P. Lasnik, spremljala pa sta Njegovo Veličanstvo tudi gospoda ministra Taaffe in Falkenhayn pa gosp. deželni predsednik baron Winkler in gospodje iz glavnega odbora kmetijske družbe. Prišedši v pokušalnico popraševali so presvitli cesar po dotičnih pokušnjah, po vinu dolenjcu, po vinu bizeljcu, po pivi štajarski in pri pivu Koslerjevem sprejeli so pokušnjo Koslerjevega piva s toplo pohvalo. Nasproti čez to ponudilo se je presvitlemu cesarju vino Risling-Rulandec-a iz deželne slapške šole. Presvitli cesar pokušali so to kapljico z očividno zadovoljnostjo in obrnivši se k gospodoma ministroma grofoma Taaffe-u in Falkenhayn-u, rekli so: „To je zeló okusno vino, vama ga priporočam“. Se ve, da so bili tesni prostori pokušalnice ob tem času prav polni in občinstvo se je takoj začelo živo zanimati za one pijače, katere je pokušalo Njegovo Veličanstvo. Gospod A. Mayer pa, ki je tam točil Koslerjevo pivo, podajal je odličnejšim gostom cesarsko pivo zastonj, vesel skazane mu časti. — Iz po-

kušalnice podali so se presvitli cesar v shrambo mlekarske zadruge, kjer so bili na svojih prostorih vodja mlekarske zadruge Bohinjska Bistrica, na dalje občinski tajnik J. Ravheker in pa mlada Bohinjka Ivana Rozman.

K svitlemu cesarju pristopil je tukaj dr. Poklukar, ter razložil, da se je tukaj poskušalo za čas razstave z izdelovanjem surovega masla, pod vodstvom izurjenih mlekarjev bohinskih, kateri so v novejšem času s pomočjo države in pod vodstvom velezaslužnega župnika bistriškega gosp. J. Mesarja osnovali enajst mlekarskih zadrug, katere prav vspešno delujejo. Na mizi bila je pokušnja sira bohinskega in presvitli cesar blagovolili so pokusiti tudi onega sira in pohvaliti okusnost sira in pa marljivost Bohinjcev. Presvitli cesar poprašali so, kaj najbolj izdelujejo bohinske mlekarske zadruge in kam prodajajo svoje izdelke. Dr. Poklukar odgovoril je, da izdelujejo poglavitno sir, poleg sira pa tudi uže nekaj časa surovo maslo, katero prodajajo deloma v Trst, deloma na Dunaj; surovo maslo je izdelano prav okusno, pa ga prodajajo tudi po dobri ceni.

Od mlekarjev prestopili so presvitli cesar v oddelek kmetijskih strojev in orodja, kjer so se zopet zanimali za nadrobnosti; pri različnih strojih navzoči so bili razstavljalci sami, druge razlagali so udje odbora; med drugimi nagovorili so presvitli cesar učitelja podkovstva na ljubljanski podkovski šoli, gospoda Šlegel-a, kateri je razlagal razstavljeno svojo zbirko podkev in druge reči iz živinozdravniškega muzeja. — Tudi gosp. Hofbauerja iz Tržiča, ki je razstavil na sredi prostora razstave prav okusno izdelan lesen pavilon z mizo in stoli, počastili so presvitli cesar s posebnim nagovorom, v katerem so izrekli svoje priznanje o okusnosti pavilona.

Iz kmetijske razstave podali so se presvitli cesar v splošno in potem v vojaško bolnišnico, kjer so bili sprejeti po zdravnikih, so nagovorili več bolnikov in so konečno pohvalili lep red in snažnost v bolnišnicah.

Ob 6. uri bil je obed pri cesarji in vabljenih bilo je nekaj poslancev, nekaj mestnih odbornikov, nekaj viših uradnikov in vojakov. Imena naštevati bilo bi odveč, sploh pa omenjamo, da izmed deželnih poslancev ali sicer odličnejših oseb vseh stanov ni bil zgrešen nihče, zato je bila tudi zeló abotna opazka nekega lista, da je bil poslanec X ali Y posebno odlikovan.

Obed pri cesarji traja redno eno uro; vsak gost izvé poprej za odkazani mu sedež, potem pa pričakujejo gostje cesarja v drugi sobi. Točno o napovedani uri pride tje in za njim podajo se vsi gostje k pogrnjeni mizi. Strežajev je pri obedu več kot gostov in vsak ima svoj odločen posel, eni prinašajo jedi, kar se godi hitro zaporedoma, drugi odnašajo porabljeno posodo, zopet drugi natakajo pijačo razun navadnega belega in rudečega vina „bordô“, belo rensko vino, šampanjec, nad to začetkom obeda nekaj močnejega sladkega vina laškega „marsala“, ali španjskega, in komur drago, piva; nazadnje pa tudi kozarček dobrega likérja in nazadnje črne, zeló močne kave, pa za to prav majčkino skledico.

Po obedu vrne se cesar z gosti v ono sobo, kjer so ga pričakovali; tam so bile na dveh mizah na razpolaganje različne boljše cigare, cesar prižgejo si sami eno in potem gostje, kakor jim drago, in potem razgovarjajo se cesar pušči cigaro z gosti skoraj z vsemi brez izjeme, se ve da z bolj znanimi več, z drugimi pa manj.

Ob 8. uri bila je predstava v gledišči, tam pela sta se dva zbora, prvi slovenski, drugi nemški, potem sledile so žive podobe, spremljane po neki vezani pripovedi dr. Keesbacherjevi, v kateri smo pa po vsem pogrešali onega domačega narodnega duha, po katerem

se odlično značijo naše narodne pesmi, v katerih se popeva boj z ljutimi Turki in junaštvo naših vitezov in priprostih junakov.

Vabljeni občinstvo v lepo okinčanem gledišči bilo je v praznični obleki lepo gledati, tudi petju vso hvalo, in žive podobe bile so dobre, o poeziji Keesbacherjevi pa izrečemo najmilejšo sodbo, ako jo imenujemo „leden tujo“.

Ob 9. uri bilo je konec predstave v vročem gledišči in zunaj pričakovala je obiskovalce uže nad vse krasna razsvetljava kakoršne Ljubljana še ni videla. Ni nam moč popisavati nadrobnosti razsvetljave, ker preveč bilo je krasnega v sicer z zastavami lepo okinčanem mestu, pa drevored v „Zvezdi“ bil je v resnici čaroben.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Po slovesni podelitvi apostolskega blagoslova so se sv. Oče en čas pomenkovali z mil. gosp. škofom Strossmajerjem in z mil. gg. prelato Štalc-om (voditelj Čehov) in Stojalowski-jem (voditelj Poljakov); kmalu zatem pa so zasedli svoj prestol, in zdaj pričelo se je posamesno sprejemanje romarskih prvakov in voditeljev. Kakor sem bil uže povedal, nam je bilo rečeno prejšnji večer v „Hotel Roma“, da vsi romarji ne zamoremo biti tako srečni, da bi zamogli poljubiti nogo sv. Očetu, ker nas je preveč. Ko je bila tedaj — žalibog, da po neresnični napovedbi — glavna ceremonija naše avdi-jence skončana, vročina v dvorani pa neskončna (znašala je blizo 40 stopinj) in je bila moja spodnja obleka od potenja premočena, da bi jo bil lahko ovil, zapustila sva z gosp. P. Benedičičem dvorano. Povabil me je bil za ta dan moj gosp. rojak v svoj samostan na obed, in tje sva se hotela zdaj podati. Zapustivšema Vatikan šel je nekoliko korakov pred nama elegantno (civilno) opravljen gospod. Radoveden sem bil, kdo bi utegnil nek on biti, ker mu je vsa italijanska straža („Hauptwache“ so djali nekda pri nas) ob izhodu skazala tako odlično vojaško čast, kakor je pri nas v Avstriji v delež le generalom. Pospešila sva toraj z gosp. spremljevalcem svoje korake, in kako sem se začudil, ko sem spoznal v tem gospodu našega rojaka, vpokojenega gosp. stotnika viteza Zittererja iz Ljubljane. Persa njegova okinčana so bila s čveterimi dekoracijami (med tem z redom železne krone in s papeževo svetinjo na belo-rumenem traku). Kaj pa, da sva bila še midva z gosp. P. Benedičičem ponosna na tako zelo odlikovanega g. viteza-rojaka, s katerim smo na začudenje laških vojakov pričeli zdajci prijazen in živahen razgovor v domačem slovenskem jeziku. Čestital sem gosp. vitez-stotniku za tolika odlikovanja; djali mi je vendar, da bo zunaj Vatikana in gredé skozi mesto snel svoje dekoracije raz prsi. Pač slabo znamenje za Rim!

Na Vatikanskem trgu smo se poslovili z gosp. rojakom; on se je podal v „Hotel della Ville“ (kjer smo skupaj stanovali); mi dva z gosp. P. Benedičičem pa sva zasedla fijakerski voz, ki naju bi peljal na otok „Ponte quatuor capi.“ Vozila sva se po desnem obrežji reke Tiber, o kateri priliki sem spoznal zopet mnogo krajev in ulic „Večnega Mesta“. Ko sva dospela v samostan, je bil skupni obed uže zdavno končan, in po vseh prostorih vladala je zarad popoldanskega počitka velika ti-hota. Južinala sva toraj v obednici (refectorium) čisto

sama, kar mi je bilo še dokaj bolj po volji. Kuha italijanska (kakor sem uže enkrat omenil) ima za ljudi severnih krajev nekak poseben, ne ravno prijeten okus; vendar naj hvaležno spoznam, da so bile ta dan mi predstavljene jedi nenavadno dobro pripravljene. Vino in sadje pa je bilo izvrstno, neprehvaljivo. Proti koncu obeda prišel je bil v refektorij uže zelo prileten gosp. redovnik (usmiljeni brat), katerega mi je gosp. rojak predstavil kot bivšega redovnega generala (Ordens-General) usmiljenih bratov, mene pa njemu kot svojega sorodnika in prvega učitelja. Neizrečeno je bil gospod prijazen proti meni, razodeval je prav angeljskega duha, in vse bi bil rad izvedel o našem romanju in družih zadevah. Lomil sem tudi ta dan nekoliko latinski; glavni tolmač nama je bil pa vendar-le gospod P. Benedičič. (Memogredé naj povem, da tudi sedanji redovni general usmiljenih bratov stanuje v samostanu, v katerem se v duhu ravno nahajamo. Njega vendar o času našega romanja ni bilo v Rimu, ampak hodil je ravno po Španjskem, kjer je nadzoroval samostane svojega reda.)

Po obedu pospremil sem blagega gosp. sorodnika v njegovo sobico, kjer mi je izročil nekaj zdravil za oči, in sva obravnavala dolgo časa razne domače in privatne stvari. Ko je pa gosp. rojak moral oditi v bolnišnico po svojih opravilih (k vizitaciji bolnikov), napotil sem se jaz čisto sam skoz slaboglasni judovski mestni oddelek „Ghetto“ proti baziliki sv. Klemen. Ne vem, ali sem bil uže omenil ali ne, da so bile skoz čas naše romarske tridnevne ondi tudi vsaki popoldan slovesne večernice, katerih se vendar zaradi družih ogle-dovanj jaz in moji tovariši nismo prej nobenkrat vde-ležili. Ta dan sem vendar hotel navzoč biti. (Bil je namreč prav za prav sklep naše tridnevne; vendar so pa bile izvanredno cerkvene slovesnosti za en dan po-daljšane, ker naš slovenski govornik, preč. gosp. Matej Kožuh, skoz vse prejšnje tri dni ni zamogel priti s svojo pridigo na vrsto.) Slavnostni govor je imel ta popoldan ob 5 $\frac{1}{2}$ uri na čast ssv. Cirilu in Metodu gosp. mons. Schiaffino. Litanije opravile so se po latinskem obredu; na zadnje zapel je kardinal Di Pietro „Te Deum lau-damus“, in temu sledil je „Tantum ergo“ z blagoslovom. Kakor vselej, bilo je tudi ta večer petje izvrstno, ne-prehvaljeno.

Vrnivši se od sv. Klemen na naš „Hotel“ našel sem ondi čast. g. Peterlin-a in posestnika Šmida, in ker je bilo še dosti časa, podali smo se na „Monte Pincio“. To je zmerna višina, ki je v neposredni do-tiki s severo-izhodno stranjo rimskega mesta (znotraj mestnega obzidja); po njeni obširni vrhni planoti raz-prostirajo se najprijetnejši sprehodi, drevoredi in peri-voji; razgled od tod na mesto in okolico pa je naravnost očarljiv. Gospá baronica Pilatova mi je o mojem od-hodu v Rim posebno priporočevala, naj hoje na „Monte Pincio“ ja nikakor ne opustim. Ubogal sem jo, in tega kratkomalo tudi ne obžaloval. Od našega „hotela“ nismo imeli daleč na španjski trg, odkjer peljejo na višino „Pincio“ proti prezali dvestolpni cerkvi sv. Trojice, ka-tera ondi stoji, velikanske kamnite stopnice. Po njih pospeli smo se urnih korakov navkreber. Cerkev sv. Trojice sozidal je francoski kralj Karol VIII., posvetil pa jo je papež Sikst V. leta 1585. Pravijo, da je tudi znotraj prav lepa; nam vendar ni dopustil čas, da bi si jo bili ogledali. Od cerkve pelje naprej vozna cesta polagoma navkreber proti vrhni planoti, kjer so, kakor sem uže zgoraj omenil, prelepa sprehajališča. Od letod vživa se prekrasni razgled čez vse ogromno mesto. Kar sem zapisal in govoril o razgledu iz višine „Monte Mon-torio“, vse to se dá ponoviti tudi tu. Vse brezštevilne znamenitosti nadkrili vendar Št. Peterska kuplja, ki se v neizrekljivem veličastvu od tod gledana vzdiguje na

hude bike več milj daleč goniti. Tudi je bil prostor le omejen na 120 kosov, ker večega števila niso dopuščale finančne moči, ki so bile v to svrhu na razpolago. Sicer pa je imela ta razstava nekako tudi nalog povišati slavnost, ki se je praznovala o tej priliki, da se je naša domovina pokazala tudi kot poljedelska, posebno živinorejska, ker je za to v resnici tudi sposobna. Marsikater tujec je obiskoval tudi to razstavo in zamogel prepričati se, da je Kranjska vendar-le uže lep korak storila v napredku živinoreje, ker je zamogla toliko lepih, za rejo izvrstno sposobnih goved razstaviti. Pa tudi naši deželani so imeli priliko med seboj seznaniti in pogovarjati se in istinito sem slišal živinorejce pogajati se, da mu obljubi lastnik prav lepe krave kako telico ali junčka, da tudi on pride do tega koristnega plemena. In mar ni učinila ta krasna živina globokega vtisa na obiskovalca priprostega kmetiča, ki je videl, kaj so njegovi sosedje, ki imajo enako zemljó, dosegli? Brez dvombe! Iz tega je razvidno, da je družba tudi drug namen, ki je podučljiv in spodbudljiv imel biti, povoljno dosegla.

Po predpisih veljavnih za premiranje goved ima sleherna žival vsaj 20 vrednostnih enot imeti, sicer ne dobi darila; iz „Novic“ so pa uže znane številke obdarovanih živali in iz teh razvidno, da je velika večina dobila tudi nad 25 enot pri vsem tem, da je prisojevalna komisija dokaj strogo postopala pri presojevanji živali.

To je sedaj jasno, da imamo uže precéj za izrejo žlahne govede sposobnih živali, naj bi ta lep zgled spodbujal kmetske živinorejce k napredku, slavno kmetijsko družbo pa k vstrajni delavnosti in skrbi za povzdigo govedoreje, tega mogočnega stebra, skoro bi rekel, edinega rešila kranjskega kmetijstva! —

Gospodarske izkušnje.

* *Žaba in krot* prehvaliti ne more viši vrtnar Ilseman v Ogerskem Altenburgu z ozirom na veliko množino mrčesa, katerega pokončajo te živali. Ilseman piše: „Žaba je ena najkoristnejših živali, kar jih je za vrtnarja, ona je pokončevalka žužkov, da jej ga ni enacega, muhe, veše, mušice, metulje itd., same leteče stvarice, katere drugim zasledovalcem lahko uhajajo, loví skokoma in v teh zamorí brez števila zalege in gosenic itd. Žaba ni sovražnik, ampak prijatelj vrtnarjev, in kdor jo preganja s svojega obdelanega zemljišča, ravna nespametno. Nobena žival ne osnaži naših rastlin boljše od polžev, zemeljskih bolh, zalége hroščev in črvov, kakor žaba. — Enako, kakor žaba, in še bolj kaže se koristna krot. Ona je eden najspretnejših in najbolj neutrudljivih pokončevalcev žužkov, ona pokončava v kletih prešičice (stonoge) in ščurke, na vrtilih pa gliste, ličinke, vsakovrstne gosence, in to, ker je grozovito požrešna, v velikanskih množinah. — Iz teh vzrokov priporočam omenjeni živalici v varstvu vsem prijateljem vrtnarstva.“

Mlekarske zadeve.

(Dalje.)

Kako se ima mleko preiskavati.

§. 29.

Kedarkoli kak služabnik ali ud društva sumljivo mleko zapazi, morata se preglednika z mlekarnjem vred précej in izvanredno podati v mlekarijo, da preiščeta sumljivo mleko. Če se ne dá preuredba ali ponaredba

hipoma dokazati, podasta se preglednika in mlekar prvič, ko se imajo krave molzti, v hlev dotičnega skladca in molzejo njega krave sami ali jih dajo gori omenjene tri osebe v pričo njih drugim molzti.

Namolzeno tako mleko se prinese pod varstvom v mlekarijo, kjer se preišče. Kar druga preiskava pokaže, primeri se s tem, kar je dala prva preiskava, in razloček pokaže način in stopinjo preuredbe.

§. 30.

Pri vseh prepirih gledé dobrote mleka priznavajo se merodajni Müllerjevi preiskalni inštrumenti, kolikor se dajo za predmet prepira porabiti. Vsak ud se zaveže uže s pristopom, da se podvrže razsodbi na njih podlagi sklenjeni.

§. 31.

Po ukazu odborovem ali predsednikovem je vsak mlekoskladavec zavezan in mora brezplačno dati za preiskavo potrebno mleko. Kdor tega noče storiti, proti njemu se ima prinešeno mleko za popačeno.

§. 32.

Iz mleka pridobljeni pridelki se bodo prodajali komurkoli po ceni od odbora odločeni, toda le za gotovi denar. Revnim se sme mleko iz mlekarije na društveni račun prodajati.

O računstvu.

§. 33.

Odbor mora pri koncu mlekarske dobe, oziroma po razprodanih mlečnih izdelkih, natančni račun podati občnemu zboru.

§. 34.

Račun mora obsegati:

- vse dohodke in stroške celega mlekarskega leta po glavnih rubrikah knjigovodstva;
- statistični izkazek vsega od skladavcev danega mleka in iz njega pridobljenih izdelkov, kakor tudi, koliko da ima vsakdo dobiti denarja.

O prepirih.

§. 35.

Vse prepire o pomenu posameznih odločeb teh pravil ali poznejših društvenih sklepov razsodi samo občni zbor, kakor sploh vse prepire iz društvenih zadev.

Vse druge poti, tudi civilna pot, so v tem obziru izključene. Le odbor sme društvenika pri sodnji tožiti, če noče škode z lepa povrniti, mu po teh pravilih veljavno odmerjene globe plačati ali pripadlega deleža pri stroških polniti.

§. 36.

Kedar društvo iz enega ali drugzega vzroka neha, ima poslednji občni zbor sklepati o društvenem premoženju, kako se ima na pr. razdeliti, ali drugače kar najbolje v prid obrniti.

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

(Dalje.)

Tretji dan. (13. julija.)

Program za ta dan bil je sledeči: 1. Zjutraj ob 7. uri ogled posadke vojakov. 2. Ob 10. uri splošne avdi-

jence. 3. Popoldne ob 1. uri: Najviše ogledovanje nove cerkve srca Jezusovega, hiralnice usmiljenih sester, Cesarica-Elizabetinske otročje bolnišnice, sirotišnice za dekleta in za dečke, trgovske šole in gimnazije. 4. Ob 4. uri popoldne slavnostno streljanje na strelišči, po tem ljudska veselica. 5. Ob 6. uri obed.

Akoravno je bilo dne 12. julija pri razsvitljavi mesta vse prebivalstvo, in v resnici brezštevilno ljudstva z dežele še čez 12. uro ponoči na nogah in je bilo po gostilnicah vse prenapolnjeno, vseh jedí vse velike postrežbe premalo in se je še zjutraj videlo mnogo zaspanega ljudstva po klopéh „Zvezde“, po gostilnah in kavarnah, vendar bilo se je uže tudi z dnem vred pričevalo novo življenje.

Vojaki na konjih prihajali in odhajali so, tudi drugo vojaštvo bilo je, kakor po sebi razumljivo, zgodaj pred časom na nogah in potem vsak na svojem mestu pri Fužinah pod Ljubljano, kjer je bilo ogledovanje vojaštva.

Prej kakor se je pa veliko gibanje za ogledovanje pričelo, odpeljal se je minister za poljedelstvo, grof Falkenhayn, in tajnik njegov v spremstvu gospoda dr. Koslerja, prvomestnika močvirskega odbora, in pa odbornikov: dr. Poklukarja, W. Stedry-a, c. kr. deželne vlade svetovalca pl. Fladunga, in poročevalca v deželnem odboru Dežmana, katerim se je kasneje pridružil tudi odbornik Remškar, ogledat močvirje. Peljali so se na Koslerjevo opekarnico, ob Cornovcu do Gorice, na Kušlanov grad, od tam na Bevke in so po tej poti ogledali vse vrste močvirja, mostove pri železničnem nasipu in primerjavali z močvirskim obrisom v roki deloma različne višine močvirja in stareja dela za osuševanje in se razgovarjali o nadrobnostih načrta za prihodnje osuševanje. — Gospod minister zanimal se je prav posebno za vse nadrobnosti močvirja in ne dvomimo, da mu bode drago močvirje, o katerem imel bode mnogo še reševati predlogov, vsaj deloma poznati.

Družina vrnila se je še le po 11. uri memo Rožnika, kjer je minister ogledal državno drevesnico, nazaj v Ljubljano.

Med tem vršil se je program Najvišega ogledovanja: Ob 1/2 7. uri zjutraj peljali so se cesar na vojaško vadišče pri Mostah, kjer je bilo razpostavljeno v Ljubljani bivajoče vojaštvo. Peljali so se po šentpeterskem predmestju, kjer jih je ljudstvo vseskozi živahno pozdravljalo. Od šentpeterske mitnice skozi Udmat do Selskega pota ob cesti so stali maji, s katerih so vihrale črno-rumene in belo-modro-rudeče zastave. V Udmatu pred županovo hišo pa je bil postavljen ličen slavalok prav izvirno napravljen tako, da je bil narejen na vsaki strani oder, na katerih so stale belo oblečene deklice, ene s korbicami, s katerih so cvetlice potresale, ene pa z malimi šopki v rokah.

Pod slavalokom pa so bili zbrani: šentpeterska duhovščina v talarjih in z banderi, župan z občinskim odborom, čez 30 deklet v črnih oblekah s pečami na glavi, učitelj s šolsko mladino z zastavami v roki in še na tisoče družega ljudstva iz mesta in iz sosednih vasi.

Cesar se tam vstavijo in županu Bavdeku, kateri pred Nje vstopi, prav prijazno roko podajo, župan pa jih nagovori slovenski tako-le:

„Vaše Veličanstvo! V imenu vseh občanov, preveselih po prihodu Vašega Veličanstva, se najponižneje poklonim. Kakor naši dedje in prededje skozi 600 let ostanemo mi in naši potomci za vse čase zvesto udani Vašemu Veličanstvu in cesarski hiši. Bog živi našega preljubljenega cesarja v srečo nas Slovencev in vseh avstrijskih narodov!“

Burni živio-klici so se razlegali daleč okrog.

Potem izroči narodno opravljena hči županova lep šopek poljskih cvetlic z nagovorom:

„Vaše Veličanstvo! Najponižneje prosimo, milostno sprejeti ta šopek v spomin od Vašemu Veličanstvu zvesto udanih Slovenk.“

Cesar blagovoljno sprejmejo šopek in se vidno gignjeni po toliki ljubavi naroda do Njih zahvaljujejo.

Prav prijazno so se potem razgovarjali z županom in ga vprašali, če je kmetska občina, če je on župan in če uže dolgo časa županuje. Tudi z njegovo hčerjo so govorili in jo vprašali, če je županova hči in če nosijo ženske tukaj še tako nošo (kakor so bila oblečena dekleta). Potem se obrnejo proti gosp. župniku in prav prijazno ž njim govorijo, ter jih vprašajo, če je velika fara in če daleč na kmete sega in potem še opomni, da vidijo veliko množico šolske mladine skup zbrane.

In potem se peljejo na vadišče spremljani od tisočih živio-klicev.

Ko so se cesar domu vračali, pričakovali so jih še vsi ravno tako zbrani kakor poprej, pri slavaloku v Udmatu, ter so se z navdušenimi živio-klici od Njih poslavliali, male deklice pa so z odra, kjer so stale, metale svoje šopke v kočijo, kar je cesarju vidoma delalo veliko veselje.

Ogledovanje vojaštva pri Fužinah vršilo se je sijajno, razun vojaštva bilo je navzočega brez števila ljudstva ter je presvitlega cesarja povsod pozdravljalo živahno. Enako se ve da tudi pri Njegovi vrnitvi v Ljubljano.

O splošnih avdijencah se ve da ne gre govoriti javno, ker to zaslišavanje zadeva večidel osebne zadeve, zahvale in prošnje vsake vrste; eno pa lahko omenimo iz poročila osebe, s katero smo govorili, ker bil je prošnik res usmiljenja vreden. Ta prošnik pravil nam je solznih oči o svoji avdijenci, pa ni mogel prehvaliti ljubeznjivosti cesarja in prisrčnosti Njihovega razgovaranja.

Izmed oseb, katere so bile sprejete v splošnih avdijencah, omenjamo: deželnega predsednika bar. Winklerja, deželnega glavarja grofa Thurna, komornika Leo grofa Auersperga in Ervina grofa Auersperga, ljubljanskega župana Grassellia, vladnega svetovalca viteza Schneida, A. Praschnikerja, državna poslanca A. Obreza in grofa Margheria, grofa Lanthieria, Em. Mayerja, dr. Valente itd.

Gledé na prejšnja Najvišja ogledovanja dostavljamo še: Presvitli cesar videli so v deželni bolnišnici tudi oddelek za blazne in pri tej priliki izvedeli so, da ima dežela več del blaznih bolnikov na Studencu in koj tej priliki izrekli so svojo voljo, ogledati tudi norišnico na Studencu. — Prilika za to je bila dana 3. dan po ogledovanji vojaštva pri Fužinah in res so se presvitli cesar koj po ogledu vojaštva odpeljali dalje na Studenec, kjer jih je pričakoval deželni glavar grof Thurn, vodstvo bolnišnice deželnega odbora, poročevalec primarij oddelka za blazne dr. vitez Bleiweis, sekundarij dr. Preinič in usmiljene sestre z duhovnim vizitatorjem. Presvitli cesar ogledali so si vse oddelke norišnice, izrekli svojo popolno zadovoljnost o lepem redu, o snaznosti vseh reči, posebno s pohvalo pa so se izrekli o lepi legi norišnice ter so dostavili, da bi jim bilo v resnici žal, ako bi te lepe deželne naprave ne bili videli.

O splošnih avdijencah, katere so se pričele ob 10. uri, smo uže govorili.

Ob 1. uri popoldne pripeljali so se presvitli cesar v novo cerkev presv. Jezusovega Srca v Kravji dolini. Na vhodu cerkve pričakovali so presvitlega cesarja knežof dr. Pogačar, predsednik odbora za zgradbo cerkve grof Chorinsky, kanonika Urbas in Zamejc, arhitekt Wagner in zidarski mojster Faleschini. Med tem, ko so se presvitli cesar podali po cerkvi gor k velikemu altarju, pele so orglje in presvitli

cesar molili so potem nekoliko pred velikim altarjem, potem pa so si ogledali nadrobno vso cerkev in se posebej pomudili pri spominskem napisu, vrezanem v kamen v stranski steni, v katerem je pisano, da se je zgradba te cerkve pričela v spominj poroke cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa. — Presvitli cesar dali so si predstaviti vse gospode, kateri so jih pričakovali pri vhodu cerkve, za vsacega našli so prijazno besedo in zaporedoma popraševali so arhitekta Wagnerja o nadrobnostih zgradbe.

Od cerkve Jezusovega Srca podali so se presvitli cesar v bližnjo hiralnico v sredi Kravje doline. V veži hiralnice sprejele so Njegovo Veličanstvo usmiljene sestre in njihov vizitator in pa zdravstveni vodja zavoda, dr. Valenta, in hišni zdravnik dr. Dornig.

Potem sprejeli so presvitli cesar društvo gospá krščanske ljubezni sv. Vincencija, pri katerih so bila zbrana tudi dekleta pribežališča in pa delavske šole. Predsednica društva, gospá grofinja Sofija Auersperg zahvalila se je pred vsem Njegovemu Veličanstvu za visoko čast obiskanja, potem pa so presvitli cesar govorili z več gospómi družabnicami, posebno tudi z gospó baronovko Winklerjevo in so pohvalili lepo krščansko delovanje društva. — Potem šli so presvitli cesar v hišno kapelo, kjer so usmiljene sestre zapele „Magnifikat“.

Ko so prišli iz kapele, naprosila sta jih načelnika društva za bolne trgovce, gg. Aleks. Dreo in Matej Treun, ogledati tudi društvene oddelke in se vpisati v spominjsko knjigo, kar so presvitli cesar z navadno ljubeznjivostjo spolnili.

Potem ogledali so Nj. Veličanstvo tudi vse druge prostore hiralnice, so osrečili s posebnim tolažljivim nagovorom na smrt bolno usmiljeno sestro; po tem ogledali so tudi spalnice in gospodarske oddelke hiralnice, pohvalili lep red in snažnost, katera se povsod nahaja, in so pri odhodu izrekli svojo popolno zadovoljnost o dobro vredjenem, ljubezni do bližnjega posvečenem zavodu.

Od tod podali so se v otročjo bolnišnico cesarice Elizabete, kjer so jih spodaj pri vhodu sprejeli dobrotniki zavoda z g. vladinem svetovalcem A. Laschanom na čelu, dalje v zavodu notri pa je sprejela presvitlega cesarja gospa baronovka Winklerjeva in mu predstavila različne podpornike in dobrotnike zavoda. — Od tam naprej podali so se presvitli cesar v sirotišnico za dekleta in potem v ono za dečke na spodnjih Poljanah.

V Lichtenturnovi dekliški sirotišnici sprejeli so presvitlega cesarja knezoškof Pogačar, vizitator usmiljenih sester Müngersdorf in deželni odbornik Dežman. Po nagovoru knezoškofovem podali so se presvitli cesar v kapelo, potem v delavnico, kjer so bile zbrane sirote deklice in dečki, pela se je potem cesarska pesem slovensko, en deček govoril je nemško deklamacijo, potem se je pela kantata, deklica izročila je šop in konečno govorila je deklica slovensko pesem. Presvitli cesar pohvalili so dobro izgovarjanje sirot v obeh deželnih jezikih, so govorili potem s predstavljenimi učiteljicami, so ogledali vse prostore in pa popisane sešitke otrok. Vizitator Müngersdorf izrekel je pri odhodu presvitlemu cesarju ponižno zahvalo za visoko čast obiskanja zavoda. Presvitli cesar izrekli so najvišjo zadovoljnost o neutrudljivi delavnosti usmiljenih sester enako na Štajarskem, kakor na Kranjskem, in zapustili so sirotišnico med gromovitimi živio-klici.

Od sirotišnic podali so se presvitli cesar v trgovinsko šolo F. Mahrovo, in od tod v šole gimnazije, povsod bili so sprejeti po vodjih in učiteljih, pričakovali so jih zbrani učenci in cesar prepričali so se povsod o

napredku učencev, zanimali se za nadrobnosti podučevanja in z nagovori počastili posamezne učitelje.

Ob treh popoldne na strelišči. — Strelišče, z zelenjavo in zastavami bogato okinčano (deželne zastave se ve da ni bilo videti), bilo je dolgo pred določenim časom polno strelcev, njihovih gospá in tudi vabljenih gostov, med katerimi gospod minister poljedelstva grof Falkenhayn, knez Hugo in Ernest Windischgrätz, baron Kuhn itd. — Odbor pričakoval je Njegovo Veličanstvo pri spodnjem vhodu, na čelu odbora tukaj bil je g. Em. Mayer, zgoraj pa je pričakoval Veličanstvo dr. vitez Stöckl, kot načelnik strelcev, ki je pa vsled hromosti na nogah moral čakati Veličanstva v svojem stolu. — Pred vhodom v strelišče čakali so strelci in razstavljene bile so dobitke, med njimi v prvi vrsti darilo presvitlega cesarja, zlat lepo izdelan pokal na enakem krožniku: oboje v resnici dragoceno, krasno-mojstersko delo, katero je izbudilo občudovanje vseh ogledovalcev. — Točno ob 4. uri pripeljali so se presvitli cesar s spremstvom na strelišče, so prijazno odgovorili na nagovor predstrelca dr. viteza Stöcklna in društvo zagotovili svoje milosti. Potem so na ponovljeno prošnjo strelcev dvakrat strelili s puško strelca in trgovca Regoršeka, in ko so zadeli trojko, bilo je veselje velikanško po vsem strelišči. — Med živahnim vsklikanjem zapustili so potem strelišče.

Od tod podali so se v bližnjo drevesnico, katero so, res bogato osejano in zasajeno z različnimi gozdnimi drevesi, ogledavali z veliko pohvalo.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Iz „Monte Pincio“ podali smo se zopet po drugem potu navzdol, ter prišli med drugim tudi memo spominskega kipa rajnega italijanskega kralja Viktorja Emanuela, ki je postavljen tik, vendar pa precéj široko nad ljudskim trgom (Piazza del Popolo). Ker se pa ne prištevam med občudovalce niti njegove osebe, še manj pa njegovih činov, šli smo s tovarišema jaderno urnih korakov naprej. Pot naš pripeljal nas je ravno na zgor imenovani trg, odkjer smo bili kmalu tudi na stanovanji. Bližala se je uže noč. Pri večerji izvedel sem novico, ki mi je bila prav zeló ogrenila moj večerni obed. Preč. gosp. dekan Matej Kožuh povedal mi je namreč prvi, da smo bili gledé avdijence prejšnji večer slabo podučeni. Ne le mm. gg. škofje, prelati in posamesni odličnjaki raznih narodnosti, ampak vsi romarji od prvega do zadnjega spuščeni so bili v neposrednjo bližavo sv. Očeta; vsak smel in zamogel Jim je poljubiti nogo, in vrh tega je še vsak vnovič in posebej prejel od Njih apostoljski blagoslov. Neizrečeno sem bil otožen zarad te novice, in jezil se nad tiste, ki so hoteli bolj papežki biti, kakor sv. Oče papež sami. Edino le vsled krive napovedbe prejšnjega večera je bilo nekoliko romarjev (in ž njimi tudi jaz) zapustilo kmalu po glavni avdijenci dvorano; ako bi si bil pa le v sanjah domišljevati mogel, kakošne sreče morem biti deležen, ne bila bi me spravila prej živa duša iz Vatikana, magar če bi mi bilo čakati do večera. Pa tudi še nekaj družega me je žalilo. Imel sem namreč pri avdijenci pri sebi nek prelepi kranjski narodni izdelek s slovenskim napisom, katerega bi bil o tej priliki sv. Očetu lahko sam osebno izročil, kakor mi je bil svetoval prečastni kanonik dr. Črnčič. Z mojim prezgodnjim

Pri nas, to smo obilo skusili, se ne opravi nič samo z lepo besedo, zato bode še marsikateriga trdo zadela gozdna postava, predno pridejo naši ljudje do spoznanja, da je v gozdih treba varčno gospodariti.

Gospodarske izkušnje.

Pomoček zoper kokanje kokoši.

Kdor ima veliko kuretine, naveliča se poletni čas vednega kokanja kokoši, ker vedno posedajo po gnjezdih in nič ne neso. — Navadno se koklje v vodo potapljajo, stradajo in rabijo se še druga taka konjaška zdravila, ki pa vrh tega nič ne pomagajo. Nek izkušenec priporoča pa sledeče sredstvo z zagotovilom, da zmiraj pomaga: Koklja pusti se par dni pri miru na gnjezdu, potem pa se dene v kurnjek, ki ima kamnita ali sicer popolnem gládka tla, na katerih koklja nima skušnjave počepati; v kurniku pa morajo biti palice, na katere se kokoš lahko vseda. Tu se koklji daje jedi in pijače, kakor sicer in dodá se ji mlad in krepak petelin. Tako življenje z družino prežene ji kokanje v malo dneh in pred tednom zopet začne nesti. — Poskusite, saj nič ne veljá; ako pomaga, je pa dobro.

Naznanilo.

Na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani na Poljanah je na prodaj semenska sibirska rž liter po 10 kr., in pšenica specialiteta, liter po 15 kr. Pšenice je le še 19 mernikov; ker se bliža čas setve, naj se tedaj kmalu oglasi, kdor je želí. Pridelek je prav bogat, nasad daje po 2 mernika in ni nikoli snetjava.

V Ljubljani 20. avgusta.

Jožef Vodè, oskrbnik.

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

Tretji dan. (13. julija.)

(Dalje.)

Od strelišča in državne drevesnice podali so se presvitli cesar k ljudski veselici, katera je bila prirejena na senožeti pod mestnim gradom „Tivoli“ na levici od velikega drevoreda, ki pelje iz mesta proti gradu. Na oni senožeti izrastla je iz tal cela dolga vrsta lepih poslopij in tujcu, prišedšemu v Ljubljano, dozdevalo se je, da pride v oddelek dunajskega „Praterja“, ko je zagledal lepo zrezljane paviljone, restavracije, kegljišča, pivarne, motovila za guncanje, vrtila s konji, jeleni, kočijami, katere je spremljala bobneča turška godba in vabila radovedneže.

Iz Ljubljane gori od „Mokarja“ in „Maliča“ vrelo je vse črno ljudstva, še bolj živi pa so bili oddelki velikega drevoreda proti Koloseju in Šiški, ker tam zbiral se je sprevod, katerega se je vdeležila, kakor morebiti nikdar poprej tako, kranjska dežela, zbrana po vsakovrstnih svojih zastopnikih, z namenom, pokloniti in pokazati se svojemu ljubljensmu vladarju. — Tukaj zbralo se je vse deloma v vrstah spreveda, deloma med gledalci. Sprevod vam kazal je zeló vsa društva dežele in poleg njih ves naš narod deloma v njegovih sedanjih, deloma pa v njegovih preteklih nošah, katere se kažejo pri ženitovanji in sicer bolj zanimivih prilikah. Sprevod pričenjalo je trideset kmetijskih mladenčev na neosedlanih konjih s trakovi z deželnimi barvami za klobuki in s črno-rumenimi opasi čez pleča na prsi. Za njimi šli so paroma po vojaško oblečene dolenjske meščanske

straže s svojo godbo. To so, kar se zadeva oblačila, bolj vojaško, kakor družbe veteranov, osnovana društva, katera združujejo vse nekdanje vojake ne gledé na starost. Za njimi sledili so „Sokoli“ ljubljanski in nemški „Turnarji“, ki niso doma pozabili svojih nemških trakov. Potem sledili so pevci čitalnice blizo 200 na številu, za njimi filharmonično društvo, in dalje društvo katoliških pomočnikov ljubljanskih in onih iz Šentvida nad Ljubljano, ki so vsi lepo zastopali one kroge, kateri z napredovalnim podukom in spretnimi rokami zastopajo naše obrtništvo družinam svojim in državi na blagor in čast oddaljeni od onih prekucijskih načel, katera hočejo vsakemu stanu zahtevati brezozirne prednosti pred vsemi drugimi ne gledé na to, ali je tedaj vsem drugim mogoče še obstajati ali ne in brez ozira na zapovedi krščanske ljubezni do bližnjega.

Pevska in bralna društva poslala so iz vse dežele pred cesarja svoje zastopnike in enako tudi lepo razširjene požarne straže. — Potem pa sledili so pravi zastopniki vseh občin naše dežele: župani in občinski svetovalci vseh občin iz vseh krajev naše dežele vsak v narodni noši svojega kraja. To bil je pač najlepši pozdrav vsake vasi in hiše naše dežele.

Videti je bil tukaj čvrst Gorenjec, ponosen Notranjec, jednat Kraševac, prebrisan Ribničan, ličen Beli Kranjec in vljuden Dolenjec, vsak v zavesti visoke časti, da gre v imenu svoje občine pred cesarja.

Dalje sledile so s pevci tudi pevke iz Šiške in z drugih krajev ljubljanske okolice v najlepši naši narodni noši: v črni obleki in lično belo pečo s stoječo penkljo vrh glave. — To lepo in okusno nošo občudovalo je s cesarjem vred vse tuje občinstvo in želeti je, da bi se poleg izvirno lepe stare noše naših Belih Kranjic ta noša ohranila v narodu za vsako praznično priliko. — Za pevkami sledili so še lovci v lovski obleki s psi in raznovrstno divjačino, potem pa sprevod svatov z balami, nevesto in ženinom, teto in družicami, drugom, svati vsake vrste z odraščeni in otroci, vsi v lični gorenjski obleki. Ženske nosile so nekdanje navadne dragocene, pa ne ravno okusne avbe, židane rute, oklepanke itd., moški pa so bili v jerhastih hlačah in deloma žametastih, deloma v škrlatastih „lajbčih“ z belosvitlimi gumbami, klobuke kastorce, spodaj na glavi še židane kape, na klobukih v pušlje povit „roženkraut“, nagel in rožmarin.

Še je sledil drugi voz s sodom vina z vincarji in drugim spremstvom, ki so nosili pridelke kmetijstva, in potem rudokopi s pridelki rudninskimi.

Ves sprevod bil je v resnici velikansk in krasen, kakor se ne more vrediti drugače, kakor pri taki slovesni priliki z združenimi močmi.

Poleg spreveda bilo je pa v vseh oddelkih velikega drevoreda, v katerih se je zbiral sprevod, največ pa na prostoru za ljudsko veselico, toliko neizmerno ljubljanskega in vnanjega ljudstva, da je težko število tudi le primeroma uganiti, ni pa dvoma, da je bilo poleg ljubljanskih 20.000 ljudi še tri do štirikrat toliko vnanjih.

Ko so presvitli cesar došli v svoj „cesarski“ paviljon, začel se je memo njih premikati krasni sprevod, ki je cesarja pozdravljal z živahnimi živio-klici, presvitli cesar pa so sprevod ogledavali z očitno zadovoljnostjo in radostjo, pohvaljujoči zdaj lepo vredjenje, zdaj čvrste ljudi.

Ko so došli svatje z nevesto in družicami, nagovorili so med drugimi gospico Grassellijevo, nevesto, teto Murnikovo, starešino Fr. Drenika in so izrekli svojo zadovoljnost o lepem sprevodu in se potem podali med gosto množico ogledujoči lepo vredjeno veselico in skozi in skozi navdušeno veselo.

Proti 6. uri podali so se presvitli cesar k obedu na svoj dvor, na prostoru ljudske veselice pa je trajalo v pozno noč pri godbah, umetalnem ognju, petji itd. tako veselo in živahno življenje, kakoršnega Ljubljana še ni videla in ga ne bo zopet kmalu.

Ker so ta dan „Novice“ imele svojega poročevalca pri cesarskem obedu, hočemo o njem tudi še nekaj omeniti. Izmed poslancev bili so ta dan vabljeni: grof Hohenwart, Klun, Lavrenčič, Mohar, dr. Poklukar, dr. Strbenc, L. Svetec, dr. Vošnjak in dr. Zarnik. Sicer so bili izmed znanih še poljedelski minister grof Falkenhayn, baron Kuhn, major Salomon idr.

Kosilo se je, kakor navadno, toliko časa in tako, kakor smo pri drugem delu tega popisa uže omenili. Presvitlega cesarja sedež bil je v sredi one dolge strani mize, od katere je razgled na okna proti gosposki ulici (obedna soba je namreč v drugem nadstropji dvora v gosposki ulici). — Na desnici cesarjevi sedel je baron Kuhn, na levici pa grof Hohenwart. Po obedu, ki je trajal eno uro, podali so se presvitli cesar v ono sobo, kjer se jih pričakuje, in ž njimi vsi gostje. Začele so se pušiti smodke in pri pušenji prosto razgovarjanje. Presvitli cesar govorili so dalje z grofom Hohenwartom, pridružila sta se potem gospoda baron Kuhn in grof Falkenhayn in skupni ta razgovor trajal je dolgo; potem so se cesar obrnili do navzočega generala in za njim do poveljnika žandarjev, potem pa so se dalje razgovarjali z navzočimi poslanci. Presvitli cesar izraževali so se jako zadovoljno o lepih svečanostih, o velikem številu deželnih dobrodelnih naprav in o drugih gospodarskih zadevah. Čuli pa so tudi, da sta dva stareja poslanca spregovorila želje Slovencev o splošni politiki. Tako je trajalo razgovarjanje zopet skoraj uro in presvitlemu cesarju videti je bilo, da so izredno zadovoljni in veseli.

Dostaviti imamo tudi še par besedi o ljudski veselici, ki je trajala še pozno v noč pod mestnim gradom „Tivoli“.

Videti je bilo, da se po končanem sprevedu in kolikor dalje je šlo v noč, shaja toliko več ljudstva, in življenje postajalo je bolj in bolj živahno.

Polne so bile krčme, razveseljevalo se je ljudstvo pri različnih igrah. Ko pa se je pričel krasen umeten ogenj, občudovalo je vse lepe rakete, zvezde, kolesa in ognjene napise. — Sklepal pa je vsakdo z besedami: Po veličastno lepem dnevu v resnici krasen večer!

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ko smo prihiteli vsi spehani k sv. Klemenu, podali smo se koj v cerkev. Ura nam je namreč kazala, da smo utegnili zakasniti uže precéj pridige. Škoda, da je bilo res tako. Vendar je pa trajal govor še precéj dolgo, in to nas je vtolažilo. Veselilo, res prav zelo veselilo nas je v srce, videti, kako zelo pazljivo so slovanski romarji poslušali našega prečastnega gosp. govornika, in zlasti na obrazih Dalmatincev (ki so se po svoji noši lahko poznali), menil sem brati to, kar nam je Slovincem djali v „Hotel Roma“ mil. gospod škof Strossmayer, ko smo se mu šli nečega dne vskupno pokloniti, namreč: „Mi bi morali biti vsi eno!“ Zanimal se je za gosp. Kožuhovi govor tudi še posebno čast. gosp. vrednik nekega hrvaškega cerkvenega čas-

nika, kateri je prosil nekega slovenskega gosp. župnika, naj mu blagovoli poslati dotični list „Danice“, ako bo ona govor morda ponatisnila. (Če bi želel brati kak spoštovani g. naročnik „Novic“ to pridigo, zavrremo ga na 31. list „Danice“ l. 1881., kjer jo najde natisnjeno.) Po slovenski pridigi pontificiral je v rumensko-slovenskem obredu zopet mil. gosp. Strossmayer. Kaj posebnega bilo je tudi to, da so ta dan pospremljevali prelepo petje glasovi dobro donečega harmonija, kar noben prejšnji dan naših slovesnost pri sv. Klemenu ni bilo.

Omenjeno naj bo, da se je bilo gospici Lahainerjevi in meni vendar posrečilo, v sredi velike gnječe pri sv. Klemenu najti gosp. mons. Stojalowskita. Nameravali smo mnogi Slovenci, voziti se nazaj gredé s Poljaki do Jakina, obiskati z njimi tudi še slovečo Loretto, potem pa podati se po suhem skoz zgornjo Italijo, kjer bi bili zamogli videti še mnogo slovečih mest, kakor na pr. Sinigaglio (rojstno mesto neumrljivega rajnega papeža Pija IX.); dalje ležijo ob naši projektirani popotni črti večja mesta: Pesaro, Rimini, Cesena, Forlì, Faenza, Imola (kjer so bili tudi rajni sv. Oče Pij IX. en čas za škofa*), Bologna, Ferrara (močna trdnjava, v kateri je za čase papeževnega gospodarstva čez one pokrajine imela Avstrija dolga leta svojo vojaško posadko v obrambo pravic sv. apostoljskega prestola), Rovigo, sloveča Padova (kjer počiva truplo sv. Antona Padvanskega), posebno pa Benetke, ta čudovita kraljica morja. V resnici: jako znameniti in mikavni popotni načrt! Vendar nam je to popotno črto odsve-toval uže poprej gosp. P. Benedičič, češ, da je gotovo po zgornjem Italijanskem še večja vročina kot v Rimu; da dalje za popotnika, ako pride iz „Večnega Mesta“, nimajo ostala italijanska mesta, akoravno so sama na sebi velika in znamenita, vendar nobene posebne mikavnosti, ker vtisi, katere prinesejo popotniki iz Rima, zatemnujejo vse drugo.

Poleg tega nas je dolga vožnja v italijanskih slaboglasnih vozovih 3. reda uže sama na sebi dovolj skrbela. K temu odsvetu in pomislikom pridružil se je zdaj tudi še gosp. mons. Stojalowski, ki nam je kot najbolje svetoval: da gremo s Poljaki v Jakin in Loretto, potem pa se prepeljamo s parnikom „Stambulom“, ki nas v Jakinu čaka, koj naravnost čez Jadransko morje nazaj v Trst. Djali je tudi, da, če hočemo videti na vsak način Benetke, storimo najbolj prav, ako se iz Trsta nazaj tje prepeljemo, ker je romarjem zagotovljena na polovico znižana prevoznja.

(Dalje prihodnjič.)

*) Naj bo kot zgodovinska drobtinčica o tej ugodni priliki omenjeno, da se je bil v tem mestu poklonil kot bivšemu tadanjemu ondodnemu škofu Mastaj-Ferretiju (poznejšemu papežu Piju) naš slavnoznani rojak, rajni mil. gosp. novomeški prošt vitez Simon Wilfan. Malokateremu je morda znano, da je bil ta naš č. g. rojak mnogo let vojni kaplan pri ljubljanskem 17. peš polku, takrat zvanem Hohenlohe-Langenburg. Zarad puntarskega gibanja (v komur so bili Lahi vedno mojstri) nahajal se je naš polk taista leta dalj časa po Talijanskem, in prišel med drugim tudi v Imolo. O tej priliki šel se je tedaj č. g. rojak pokloniti mil. gosp. škofu Mastaj-Ferretiju. Še poznejša leta mil. gosp. prošt Wilfan ni mogel nikoli dosti prehvaliti velike pristrčnosti, prijaznosti, ljubeznivosti in ponižnosti, katere lastnosti so uže takrat poznejšega papeža Pija IX. močno odlikovale; živeli so pa nek tudi uže takrat, akoravno po rodu grofovskega stanu, tako priprosto, da se je bilo čuditi. Vsa njihova domača opravila in posle oskrboval je nek le eden strežnik.

Pis.

Razpis službe.

Za službo družbenega tajnika, ki je po odstopu izpraznjena, se bode v prihodnjem občnem zboru c. kr. družbe kmetijske kranjske volil nov tajnik. Volitev ta veljala bode za šest let.

Vabijo se tedaj oni dejanski družabniki, kateri so v kmetijstvu izurjeni, slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisanji zmožni, pisarniških opravil vešči, naj prošnje za tajnikovo službo, kateri je odločenih 420 gld., in ako družbeni zbor pozneje pritrdi, 500 gld. letne plače, do dne 10. oktobra 1883. vložé pri podpisnem glavnem odboru.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 16. avgusta 1883.

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

(Dalje.)

Četrty dan. (14. julija.)

Program za ta dan je bil: a) Ogledavanje vojaštva, b) pokladanje temeljnega kamna za nov deželni muzej „Rudolfinum“, c) najvišje ogledavanje.

Presvitli cesar ogledali so si pri Fužinah pod Ljubljano kranjski polk pešcev baron Kuhn št. 17 in pa baterije v Ljubljani stoječe od topničarskega polka št. 12. Vojaki hodili so najprej memo cesarja, potem pa so na povelje cesarjevo izvršili več vaj s streljanjem.

Konečno izrekli so presvitli cesar Najvišje svojo zadovoljnost.

Pokladanje temeljnega kamna za Rudolfinum pričelo se je po programu ob 10. uri zjutraj na prostoru zgradbe od nove hranilnice naprej proti velikemu Lattermanovemu drevoredu. Prostor je lep in s precejšnjim prostorom krog poslopja, namenjenim za vrt, skrbelo se bode lahko zadosti, da bodo prostori muzeja tudi svitli. Za pokladanje temeljnega kamna pripravljen bil je poseben šotor, na obeh stranéh šotora pa gredi s sedeži za vabljenе goste. Razun družih gostov bili so navzoči: Ljubljanski „Sokol“ in pevci čitalnični na eni strani šotora, na eni pa turnarji s pevci filharmoničnega društva.

Natanko ob 10. uri pripeljali so se presvitli cesar z deželnim predsednikom in svojim spremstvom na slavnostni prostor, kjer so jih pričakovali poleg duhovščine dostojanstveniki, deželni glavar in vodstvo hranilnice. V šotoru nagovoril je presvitlega cesarja najprej deželni glavar grof Thurn s sledečim govorom:

„Vaše Veličanstvo! Najmilostlivejši cesar in gospod! Za trajni spominj na domoljubno svečanost 600letnega združenja dežele kranjske s krono prirojene cesarske hiše se bode na tem prostoru zidal deželni muzej, o katerem je Vaše Veličanstvo premilostljivo blagovolilo dovoliti, da se sme imenovati po Njegovi cesarski Visokosti, presvitlem cesarjeviču „Rudolfinum“.

Pokladamo temeljni kamen k temu poslopju, katero ima biti dom za zaloge umetnosti in vednosti, za izdelke obrtnijstva in rokodelstva, izobraževalna in podučilna za prebivalce kranjske.

Ta zgradba bo ob enem zmiraj trajajoča priča, da vsaka dogodka v sredi presvitle dinastije odmeva v srcih Kranjcev, stalni spominek zvestobe in udanosti, katero Kranjska posvečuje Vašemu Veličanstvu, spominek hvaležnosti za brezštevilne čine ljubezni in milosti, katere so Vaše Veličanstvo in Visokovaši predniki blagovolili skazati domovini.

Blagoslov Božji naj biva nad to zgradbo. Blagoslov Božji naj biva nad Vašim Veličanstvom!“

Na to odgovorili so presvitli cesar:

„Zmiraj sem smatral za eno najimenitnejših svojih nalog vsa prizadevanja pospeševati in podpirati, katera so pripravna, omiko širiti in povekšavati med ljudstvom, ljubezen do umetnosti in vednosti zbujati in gojiti. Z zadostenjem vidim, da Kranjska v svojih ljudoljubnih napravah ne zaostaja za drugimi deželami Moje krone.

Še toliko pa me veseli, da dežela, ko oživlja pomenljivo izobraževališče, s tem ob enem ustanovi trajni spominek ozke skupnosti, katera veže Mojo hišo z ljudstvom kranjskim.

Moje cesarsko varstvo ostane zmiraj ohranjeno Rudolfinum-u, čegar zgradba se bode pričela z blagoslovom Božjim!“

Vodja hranilnice Aleksander Dreó nagovoril je potem presvitlega cesarja tako:

„V visoki navzočnosti Vašega Veličanstva ustanovlja se na tem mestu zgradba, za katero je društvo kranjske hranilnice dalo spodbudo v veselo povzdignjenem čutilu, katero se je probudilo vsled poroke Njegove cesarske in kraljeve Visokosti preljubljenega cesarjeviča. Premilostljiva vdeležba Vašega Veličanstva pri tem slovesnem činu nam je poročstvo za to, da bode naprava, katera se ustanovlja in katera se imenuje po Vašega Veličanstva presvitlem sinu, ponosu in nadi cesarja in ljudstva cvetela, rastla in koristila v čast in prid Kranjske. Iz hvaležnega srca kličemo: Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo, Bog blagoslovi cesarjeviča, Bog blagoslovi cesarsko hišo!“

Presvitli cesar so odgovorili:

„Znano mi je, da društvo kranjske hranilnice naklanja svojo podporo vsem blagim namenom. Ko je društvo ob priliki poroke mojega ljubljene sina probudilo zgradbo deželnega muzeja, skazalo je domoljuben duh, kateri ga navdaja.

Društvu hranilnice izrekam za to svojo zahvalo.“

Po teh govorih sledilo je blagoslovljenje temeljnega kamna po prem. knezoškofu, med tem pel je zbor čitalnični „Oče naš“, in za njim filharmonično društvo „Ehre Gottes“.

V kamen vložili so se sreberni denarji z letnimi številkami tekočega leta in pa po en list v Ljubljani izhajajočih pomenljivejših časnikov.

Konečno bilo je pokladanje temeljnega kamna sklenjeno po Njegovem Veličanstvu, ki so se po tem koj skupaj v enem vozu z deželnim predsednikom baronom Winklerjem podali v bližnjo hranilnico.

V hranilnici pričakovali so Njegovo Veličanstvo vodstvo hranilnice: vodja Aleks. Dreó, njegov namestnik Leopold Bürger in pa opraviški vodja Rihard Janežič. Vodje spremili so presvitlega cesarja v lepo okinčano dvorano, kjer jih je predsednik Dreó pozdravil z nagovorom, odtod so se podali v pisarno vodjevo.

Presvitli cesar popraševali so na drobno o delovanju hranilnice, in videti je bilo, da je bilo vredjenje opravil, poslopje in ves zavod Njegovemu Veličanstvu všeč. Iz pisarne podali so se potem presvitli cesar v vse oddelke hranilnice, kjer je bil vsak uradnik in služabnik na svojem mestu, in pri odhodu izrazili so se prav zadovoljno o tej, zdaj uže 62 let obstoječi prekoristni napravi.

(Dalje prih.)

Cerkev Jezusovega Serca v Ljubljani.

(Konec.)

Enako imenitne so zvišane podobe Križevega pota, ki so v dolblinah v zidu in tako izverstno narejene, da kristijan in umetnik nahaja vse, česar serce potrebuje. Okna, veliki altar in križev pot so narejeni v Majerjevi

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

Četrty dan. (14. julija.)

(Dalje.)

Iz hranilnice podali so se presvitli cesar najprej na grad ljubljanski v kaznilnico, kjer so jih sprejeli dotični uradniki z višim državnim pravdnikom grofom Gleispachom na čelu. V gradu ogledali so presvitli cesar delavnico in izdelke, šolo, kuhinjo, pisarne, bolnišnico in cerkev, so povpraševali po zdravstvenih razmerah in se sploh zanimali za vse nadrobnosti.

Od tod podali so se presvitli cesar v spremstvu gosp. deželnega predsednika peš po dijaških ulicah dol v „ljudsko kuhinjo“. Pred poslopjem sprejeti so bili presvitli cesar po vitezu Gutmannsthalu, kateri jim je predstavil načelnika društva ljudske kuhinje, mestnega blagajnika Hengthalerja, kateri je Njegovo Veličanstvo primerno pozdravil.

Med vratmi pričakovale so presvitlega cesarja gospé iz odbora in druge podpornice društva. Potem ogledali so si presvitli cesar vse prostore ljudske kuhinje, sprejeli so milostljivo skledico juhe, katero jim je podala gospica; v oddelkih ljudske kuhinje bilo je nastavljenih blizu 400 ubogih, katere so tisti in prihodnji dan tam pogostovali na stroške viteza Gutmannsthala. Iz spodnjih prestopov podali so se presvitli cesar v prvo nadstropje, kjer so bile pogrnjene mize za one dijake, kateri vsak dan obiskujejo ljudsko kuhinjo. Navzočih pa je bilo gori tudi veliko število odličnih gospá, med njimi gospá deželnega predsednika baronovka Winklerjeva, grofinja Auerspergova, baronovka Lazzarini in mnogo drugih gospá in pa gospodov dobrotnikov društva, izrekoma tudi gosp. kanonik Jeran, vodja hranilnice Dreo, R. Janežič in drugi. Presvitli cesar vpisali so na pršnjo društvenega načelnika v spominsko knjigo svoje imé, so nagovorili gospó soprogo deželnega predsednika baronovko Winklerjevo in so se prav pohvalno izrekli o dobrodelnem delovanju tega društva.

Presvitli cesar ogledali so nadalje še samostansko cerkev in šolo pri čč. redovnicah Uršularicah, kjer so bile učenke v šolah praznično oblečene navzoče; enako so obiskali mestne ljudske šole, kjer so povsod učitelji z učenci presvitlega cesarja sprejeli s cesarsko pesmijo, in so cesar povsod s pohvalo zavodov med živahnimi živio-klici navdušene mladine se zopet kmalu poslovili. Nadalje obiskali so presvitli cesar zavod za male otroke in vse druge dobrodelne zavode, dalje tovarno za cigare, tovarno Činkelno, Tönies-ovo, Samassovo itd., povsod bili so navdušeno sprejeti, ogledali so si vse dotične razmere in se zadovoljni in med gromovitimi živio-klici zopet poslovili.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ko so se mi čutja zopet vlegla, bila je zdaj moja prva skrb, ker nisem bil tako srečen, da bi bil v last dobil program, izposoditi si ga od katerega izmed onega malega števila odlikovanih, ki so ga bili prejeli v dar. Bil je program jako velike in elegantne oblike, tiskan na močnem in finem papirji, vezan, in je na vrhni strani obseg vsake točke, naj je bila sestavljena v vezani (pesemski) ali nevezani besedi, v prozi prav ob kratkem naznanjeval. Dostavljena so bila zraven naznanila, v

katerem jeziku bo prednašana kaka točka, tudi imena avtorjev (pisateljev) kakor tudi pri govorih in deklamacijah imena gg. govornikov. Blizu mene sedel je krepek možak, katerega mi je okusna narodna noša kazala kot rojaka dolnje Dalmacije. Prsa njegova nakrašena bila so z dekoracijo avstrijskega srebrnega križica s krono, kar mi je svedočilo, da mora biti mož na vsak način če ne drugzega, vsaj odlično-zvesti Avstrijanec. Ker sem v njegovih rokah videl program, prosil sem ga, ogovorivši ga hrvatski, naj mi ga za trenotek posodi. Z veliko prijaznostjo spolnil je mojo prošnjo, in mi ob enem tudi pokazal v programu, katera točka pride zdaj prva na vrsto. Meni je bila vendar največa briga ta: sem li uže zamudil našo slovensko deklamacijo „Triglav Balkanu“; toraj sem urno pregledal vse uže dovršene točke. Na moje veliko veselje videl sem, da se še ni vršila, marveč mi bo treba še precej dolgo čakati, predno da pride na vrsto.

Ker se mi ni nikamor mudilo, sklenil sem bil, vkljub precej velike toplote ostati v dvorani ne le do naše slovenske deklamacije, ampak sploh do sklepa akademije. Navdajalo me je nekoliko tudi upanje, da bom morebiti danes tako srečen, o sklepu priti v bližavo sv. Očeta, in poljubiti jim nogo, kar sem bil prejšnji dan zamudil.

Z zgoraj omenjenim Dalmatincem sva se ves čas prijazno pomenkovala, pravil sem mu med drugim, da sem učitelj iz Kranjskega, ter omenil mu redko naključje, da pesnik, rajni Matevž Lotrič, čegar duševni izdelek bo danes tu v Vatikanu v slovenščini deklamiran, ni bil le moj rojak, ampak ob enem tudi moj iskreni prijatelj in pobratim; mladi nadepolni duhovnik gosp. knezoškofijski dvorni kaplan Anton Koblar iz Ljubljane pa, ki bo pesem deklamiral, ni zopet le moj rojak, ampak tudi moj bivši učenec, ki je sprejemal od mene prve šolske uke. S tem sem bil moža nekako, kakor pri nas navadno pravimo: zdrazil, da je z menoj vred težko čakal, kdaj da pride naša slovenska deklamacija na vrsto. Vendar, ko se je približal njen čas, prihajalo mi je nekako tesno pri srcu, najbolj pa še zaradi gosp. Koblarja, in ko bi njegove zmožnosti in neustrašenosti ne bil zagotovljen, bi bil res v skrbéh, da bi mu kaj ne spodletelo. Ni ne nobena šala to, vpričo sv. Očeta samega, vpričo toliko prevzvišenih gg. kardinalov in cerkvenih prvakov, pa tudi v navzočnosti toliko slavnih slovanskih korifej in jezikoslovcev stopiti na govorniški oder. No, — na čast gosp. Koblarja naj bo povedano, da je svojo nalogo rešil izvrstno; ob enem pa dokazal, kako krepko-lep pa tudi milo-glasen je naš slovenski jezik.

Ker prispadajo pričujoči „Spomini“ — mislim da vsaj kolikor toliko — v knjigo slovenske zgodovine; ker se je o rajn. gosp. Matevža Lotriča pesmi „Triglav Balkanu“*) po vseh slovanskih časnikih veliko pisalo; in ker je knjiga „Zlati Vek“, v kateri je natisnjena, zlasti med priprostim našim narodom le redko najti, mislim, da marsikomu vstrežem, če jo „Novicam“ v ponatis izročim. Ideja, ki govori iz nje, ni le originalna, ampak razodeva poleg gorečnosti, ki je navdajala srce mladega, nadepolnega, pač prezgodaj umrlega pesnika Mat. Lotriča († 15. okt. 1864., star 24 let, seminški duhoven in nastopivši bogoslovec 4. leta ljubljanske škofije) za povrnitev razkolnikov v naročje Matere katoliške cerkve, tudi celó nekaj preroškega. Dežele ob balkanskem podnožji otresle so (kakor so v

*) Triglav kot mogočni čuvaj na zapadni strani jugoslovanstva ponaša se v tem spevu, kako zvesto varuje on Slovence; grozi se pa nad Balkanom tam dol na izhodni jugoslavenski strani, ker on brezvestno in brezdušno prepušča sinove Slave turškemu trinoštvu.